

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อและนามสกุลผู้วิจัย	นายไพฑูรย์ ยาไทย
แขนงวิชา	บริหารการศึกษา
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์
คณะอาจารย์ที่ปรึกษา	๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฤณีพงษ์ ลิ้มปิยะเจียร ๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์
ปีการศึกษา	๒๕๓๘

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชน 225 คน ผู้ปกครองนักเรียน 225 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$ และ 3.03 ตามลำดับ) เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวนสี่ด้าน คือ การให้บริการแก่ชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์เนื้อหาข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดจากกลุ่มตัวอย่าง มีข้อเสนอแนะเรียงตามลำดับดังนี้ ควรให้บริการด้านการแนะนำวิชาชีพแก่ชุมชน ควรจัดบริการด้านวิชาการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับชุมชนให้มาก ผู้บริหารควรนำครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอและด้วยความจริงใจ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมของโรงเรียนไม่ควรมุ่งแสวงหาแต่เงินเพียงอย่างเดียว ควรคำนึงถึงผลที่เกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ และควรริเริ่มส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนมูลนิธิเพื่อการศึกษาชั้นในโรงเรียน

คำสำคัญ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โรงเรียน
ประถมศึกษา

Title : The Role of School Administrators on Building the Relationships between Schools and Communities Perceived by Local Leader and Parents in Pak Chong Primary Education Office in Nakhon Ratchasima Province

By : Phitool Yathai

Degree : Master of Education

Major Field : Educational Administration

School of : Educational Studies

Thesis Advisors : 1. Assistant Professor Dr. Saritpong Limpisathian
2. Assistant Professor Dr. Nara Somprasonk

Academic Year : 1995

ABSTRACT

The purposes of this study were to study the role of school administrators on building the relationships between schools and communities perceived by local leader and parents in Pakchong Primary Education Office in Nakhon Ratchasima Province and to collect suggestions to improve school-community relation administration.

Two hundred and twenty-five of local leaders and 225 of students' parents were responded to the questionnaire. This questionnaire was designed to measure the samples' opinion in according to the specific framework of the Office of the National Primary Education Commission on the relationship between schools and communities. This framework is divided into 5 activities; public relations, servicing the communities, joining the communities activities, allowing communities to join school activities, and promotion of relationship with communities and other organizations. Percentage, mean, and *t*-test were calculated to analyze the data.

Finding from the research showed that local leaders and parents perceived that school administrator build the relationships between schools and communities at medium level. Comparison of this perception between these two groups showed that

allowing communities to join school activities, and promotion of relationship with communities and other organizations of school administrators at different level ($p \leq 0.05$). While other activities showed no significantly different in the level of the perception of the two groups.

Suggestions from the open-ended questionnaire showed that local leaders and parents expected schools to serve the communities more on career counseling and academic services. They also expected school administrators to pay more attention to the communities, join more communities activities, and work harder on public relation affairs. Schools should not focus only on raising fund activities but should focus more on anything could be benefit to their students. Finally, schools should establish a foundation for education in their communities.

Keywords: Role of School Administrator, Schools and Community Relations, Primary School.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฤษดิ์พงษ์ ลิ้มปิยะเรเชียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้กำลังใจ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา อีกทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกท่านหนึ่ง ได้ให้ คำปรึกษา แนะนำ จนเกิดความสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษา ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน รวมทั้งทีมงานที่ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในน้ำใจไมตรีจิต และความกรุณาของทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้อีกครั้งหนึ่ง

ไพฑูรย์ ยาไทย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
นิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	8
ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	11
หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	14
บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	17
ขอบข่ายของงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	22
การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	24
การให้บริการแก่ชุมชน	27
การร่วมกิจกรรมของชุมชน	31
การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	33
การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	35

	หน้า
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การสร้างเครื่องมือ	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
การแปลผล	45
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน	46
ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	49
ตอนที่ 3 รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามคำถามปลายเปิด	62
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
สรุปการวิจัย	68
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	97
ก. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	98
ข. สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม	100
ค. ตารางค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test	104
ง. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	110
ประวัติผู้วิจัย	121

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
2	แบบสอบถามที่ส่งไปและที่ได้รับคืน	42
3	สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	46
4	เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	47
5	อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	47
6	การศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม	48
7	อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม	48
8	ระดับ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน	49
9	ระดับ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการให้บริการแก่ชุมชน	51
10	ระดับ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน	54
11	ระดับ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของโรงเรียน	56
12	ระดับ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	58
13	ระดับ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนรวมทั้ง 5 ด้าน	62
14	ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน	63

ตารางที่		หน้า
15	ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการให้บริการแก่ชุมชน	63
16	ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน	64
17	ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	65
18	ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	65
19	ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ	66

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4
4.1	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้ง 5 ด้าน	61

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 โดยแบ่งออกเป็นสี่ระดับคือระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2535: 18) รัฐได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษามากยิ่งขึ้นกว่าการจัดการศึกษาในระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเป็นระดับที่จะต้องรับภารกิจการวางรากฐานในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ให้มีความรู้อย่างน้อยในขั้นอ่านออกเขียนได้ รู้การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชาติ ตลอดจนเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป (สมาน แสงมะลิ 2525: 4) โรงเรียนประถมศึกษาเป็นบริการเพียงระดับเดียวที่รัฐพยายามจัดให้คนไทยทุกคน เพราะโรงเรียนประถมศึกษาเป็นทั้งโรงเรียนแห่งแรกและแห่งสุดท้ายของคนไทยจำนวนมาก (รุ่ง แก้วแดง 2527: 12) รัฐจึงกำหนดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับที่คนไทยทุกคนจะต้องเรียน

ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานการศึกษาเอกชน กรมสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู กรมตำรวจ ทบวงมหาวิทยาลัย กรมการปกครอง กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) แต่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการซึ่งต้องบริหารงานให้ครอบคลุมภารกิจ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มอบหมายนโยบายไว้หกด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526: 6) เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาการละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชน เป็นการมองข้ามทรัพยากรที่สำคัญที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของ

โรงเรียนไปอย่างน่าเสียดาย และบางครั้งก็ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2532: 24) เพราะ โรงเรียนจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนงานทั้งหกงาน เพื่อ ส่งผลให้งานพัฒนาประชากรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถ้าหากขาดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนแล้ว ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของนักเรียนก็จะเกิดขึ้นได้ยาก (กิติมา ปรีดีดิลก 2532: 237)

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมงาน ด้านอื่น ๆ ทุกด้านให้มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม สตูปลส์ (Stoops 1961: 514-828) ได้ให้ความเห็นว่า ไม่มีงานใดย่างยากและต้องใช้ศิลปะในการบริหารมากเท่ากับ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ ภิญญู สาธ (2516: 386) ที่กล่าวว่าไม่มีงานใหนักเท่ากับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้เพราะเป็นงานที่มีงบประมาณจำกัดไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการ บริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่ยากและสำคัญยิ่งงานหนึ่งที่ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูไม่เข้าใจหลักการของโรงเรียนกับ ชุมชน ทำให้โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ 2526: 129)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 28) ได้สรุปการสัมมนา ปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีน้อยกว่าที่ควร เนื่องจากครูไม่มีโอกาส คลุกคลีกับชุมชน โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและใช้ ทรัพยากรของโรงเรียน โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้บริการแก่ชุมชน ประชาชนในชุมชน ขาดศรัทธาในตัวครูและผู้บริหารโรงเรียน ฯลฯ นอกจากนี้ จากการพิจารณาเอกสารต่าง ๆ ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.: 26) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนยังมีลักษณะผิวเผิน มีการให้ความร่วมมือกันตามโอกาสต่าง ๆ แต่ขาดการ วางแผนที่รัดกุม โรงเรียนจึงไม่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และชุมชนยังไม่มีบทบาทพัฒนา โรงเรียนเท่าที่ควร

ปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติมีมากถึงสามหมื่นกว่าโรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียนและครูอยู่เป็นจำนวนมาก เป็น ธรรมดาที่บุคคลเหล่านี้จะมีแนวความคิดในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนนั้น ๆ เป็นสิ่งสำคัญ จากผลการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ภารกิจในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย ดาวเรือง รัตนิน (2518) เฉลิม แซ่มซ้อย (2519) สอนอง สุวรรณวงศ์ (2519) วิทยา บุญสม (2521) ประพันธ์ สุริหาร (2522) ณรงค์ แผ้วพลสง (2528) สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534) สันทา บุญขวัญ (2535)

อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นอำเภอที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วแทบทุกด้าน มีหน่วยงานราชการสำคัญ ๆ โรงงานอุตสาหกรรมแหล่งท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อน หน่วยงานเอกชน แหล่งทรัพยากรที่สำคัญ ๆ เกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันอำเภอปากช่อง แบ่งการปกครองออกเป็น 13 ตำบล 163 หมู่บ้าน มีโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 75 โรงเรียน มีครู 934 คน นักเรียน 19,459 คน แบ่งออกเป็น 10 กลุ่มโรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง 2537: 3) โรงเรียนทั้ง 75 โรงเรียนกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นชุมชนใหญ่น้อย สภาพทั่วไปในการดำเนินงานตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง ปรากฏว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่มากเช่นกัน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง (2536: 12) สรุปปัญหาและอุปสรรคของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้ "...ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อยโรงเรียนมีปัญหาที่ไม่เข้าใจกันกับผู้ปกครองและชุมชนมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน ผู้บริหาร และครู ถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่องค่อนข้างสูง ผู้บริหารและครูจำนวนมากไม่ให้ความสำคัญในกิจกรรมของชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาน้อย ประกอบกับโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี"

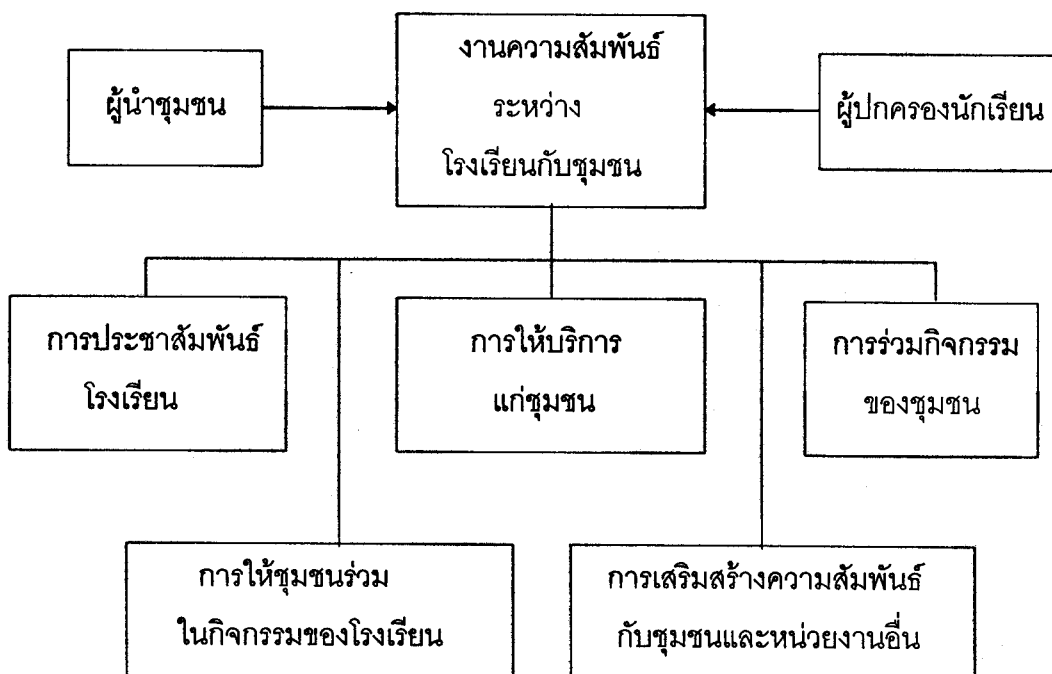
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ได้รับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในแนวทางที่ถูกต้องตรงกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. เพื่อมุ่งแสวงหาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามกรอบงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 30) กำหนดไว้ได้แก่

ภาพที่ 1.1 ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ตามกรอบงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ผู้นำชุมชนในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นผู้นำทางการ และเป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการ

1.2 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ได้จาก

2.1.1 ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ กำนัน หรือผู้ใหญ่ในบ้าน และกรรมการศึกษา จำนวน 150 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย

2.1.2 ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เป็นบุคคลที่ประชาชนยอมรับนับถือในตำบลที่โรงเรียนตั้งอยู่ จำนวน 75 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เช่นเดียวกับข้อ 2.1.1

2.2 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 225 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเอง

สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ สภาพแวดล้อมและมีพื้นฐานความเป็นอยู่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยลักษณะเป็นสังคมชนบทเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นงานวิจัยนี้ จึงตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า “ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีสภาพการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน”

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ จะเป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านก็ได้ ที่อยู่ในพื้นที่ที่โรงเรียนนั้น ๆ ตั้งอยู่
2. ผู้นำชุมชนที่เป็นกรรมการศึกษา จะเป็นประธานกรรมการศึกษาหรือกรรมการศึกษาคนใดคนหนึ่งก็ได้ ของโรงเรียนนั้น ๆ
3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด อยู่ในเขตบริการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นิยามศัพท์

1. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
3. ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้นำชุมชนในเขตอำเภอปากช่อง ประกอบด้วยผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ
 - 3.1 ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ หมายถึง ผู้นำในชุมชนที่ได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งโดยทางราชการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการศึกษา
 - 3.2 ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ หมายถึง ผู้นำชุมชนที่เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ เช่น มัคทายก ผู้นำทางเกษตรกร ผู้นำทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น
4. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง พ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีนักเรียนกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
5. การรับรู้ หมายถึง สิ่งที่ได้พบ สิ่งที่ได้รับทราบ สิ่งที่ได้เห็นเป็นที่ประจักษ์เกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน
6. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับชุมชน อันจะเป็นการนำมาซึ่งความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยกรอบงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ 5 ด้าน คือ การประชาสัมพันธ์

โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ได้รับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ใช้เป็นแนวทางให้บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนได้เหมาะสมชัดเจน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า พร้อมทั้งนำเสนอเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีเนื้อหาเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
4. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
5. ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
6. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
7. การให้บริการแก่ชุมชน
8. การร่วมกิจกรรมของชุมชน
9. การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
10. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนและชุมชนต้องอยู่คู่กันเสมอ เพราะมนุษย์ต้องมีระบบการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ที่สะสมให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม โรงเรียนจึงเป็นรูปหนึ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อให้การถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทางด้านการเงินจากชุมชนในรูปของภาษีและความช่วยเหลือพิเศษ ดังนั้นโรงเรียนจึงมีข้อผูกพันทางกฎหมายศีลธรรมและความรับผิดชอบร่วมกับชุมชน ประชาชนมีส่วนเป็นเจ้าของและอุปถัมภ์โรงเรียนความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการสองทางคือ โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ให้ข่าวสารกับชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียนเช่นเดียวกัน (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ 2525: 26)

ในการจัดการศึกษาปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประถมศึกษาชั้น การที่ทางราชการจะเป็นผู้ให้แก่ประชาชนฝ่ายเดียวไม่สามารถพัฒนาชุมชนได้เร็วเท่าที่ควรทางที่ถูกแล้วประชาชนในชุมชนควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนมากที่สุด นอกจากนี้จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแล้ว ยังอาจใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความเป็นอยู่และฐานะของเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนได้อีกด้วย ฉะนั้นโรงเรียนประถมศึกษาควรปรับปรุงตนเองให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนและวางวัตถุประสงค์ให้สัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้น (ภิญโญ สาร 2516: 438) ชุมชนจึงมีส่วนกำหนดนโยบาย เป้าหมายกำหนดทิศทางของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดกิจกรรมแรงงาน เงิน วัสดุ วิทยากร ก็จะทำให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียนได้มากขึ้น (ไพฑูริย์ สินลาร์ตน์ 2525: 64)

ในปัจจุบันประชาชนมีความสนใจในการศึกษา ดังจะเห็นได้จากสถิติการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย เช่น นักการเมือง บุคลากรของรัฐบาล บุคลากรในโรงเรียนซึ่งจะเข้ามามีส่วนช่วยส่งเสริมในการจัดการศึกษา ด้วยการสนับสนุนทางการเงิน บริจาคสถานที่เพื่อก่อสร้างโรงเรียน บริจาคอุปกรณ์การเรียนการสอน พร้อมทั้งมีส่วนได้รับประโยชน์จากโรงเรียน ด้วยการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนเป็นแหล่งประกอบกิจกรรมส่วนรวมการศึกษาหาความรู้ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ และกิจกรรมที่ใช้เวลาว่างอื่น ๆ (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ 2516: 305-306)

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นสำคัญมาก ต้องพิจารณากันเป็นพิเศษประเทศไทยยังเอาใจใส่เรื่องนี้กันน้อย ทั้งนี้คงเป็นเพราะโรงเรียนรัฐบาลมีรัฐบาลอุปการะมิใช่ของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง แต่มีหลักฐานว่าโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่นมักเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ เช่น อาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอน และการให้การอบรมนักเรียนเป็นอย่างดี (พนัส หันนาคินทร์ 2513: 118) ไพฑูริย์ สินลาร์ตน์ (2526: 237) ย้ำให้เห็นความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปได้ว่า โรงเรียนเป็นแหล่งเลือกสรรบุคคลให้ชุมชน เป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน เป็นศูนย์รวมศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ เป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นศูนย์รวมของชุมชนและชุมชนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการพัฒนาสมาชิกในชุมชนให้มีความสามารถในการช่วยเหลือสังคมและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 24) ได้ให้ความสำคัญ ของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า จากการศึกษาที่โรงเรียนประถมศึกษา มีความ เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่น ทำให้กล่าวได้ว่านอกจากเป็นสถานศึกษาแล้ว โรงเรียน ยังมีลักษณะเป็นสถาบันทางสังคมระดับท้องถิ่นอีกด้วย การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็น สิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน มีความสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. เป็นการบริหารงานที่ช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนเป็นไปได้โดยสะดวก

2. เป็นการบริหารงานที่ช่วยให้สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. เป็นการบริหารงานที่ช่วยให้ โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรใน ชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้

4. เป็นการบริหารงานที่ช่วยให้เข้าใจ สภาพความต้องการและปัญหาของชุมชน เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายของโรงเรียน

5. เป็นการบริหารงานที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน อันเป็นการช่วยพัฒนา สังคมอีกทางหนึ่ง

6. เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมในเรื่องการอยู่ร่วมกัน และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

7. เป็นการบริหารงานที่มีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยราชการอื่น เช่น กรมการปกครอง กรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น อันจะเป็นผลดีต่อทางราชการ

สุวัฒน์ มุทฺธเมธา (2524: 104-111) กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นใน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนว่าการศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะ โรงเรียนให้การศึกษแก่นักเรียนซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และนักเรียนนำสิ่งที่ได้จากการ เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียนเองด้วย บุคคลในชุมชนจะดำรงชีวิตตามนักเรียนด้วยจึงถือว่าโรงเรียนให้การ ศึกษาแก่บุคคลทางอ้อมนั่นเอง ถ้าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือ ให้ประชาชน ยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน เป็นสิ่งที่มีค่าของชุมชน เพราะ โรงเรียนจะช่วยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ประชาชนในชุมชนย่อมมีความรู้สึกใน ความเป็นเจ้าของร่วมกัน และยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือโรงเรียน อาจจะเป็น เงิน วัสดุสิ่งของ แรงงาน ตลอดถึงการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของชุมชน จึงต้องอาศัยความร่วมมือการนำ เอาทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชนมาใช้ และต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้เผยแพร่

แก่ชุมชนได้ การใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ เป็นสิ่งจำเป็น เพราะในชุมชนมีทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล สถาบัน และวัฒนธรรมพื้นบ้านมากมายด้วย ทรัพยากรเหล่านี้ย่อมที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้ ความรู้สึกและความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะดีขึ้น ทั้งในด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นของชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชน ตามแนวความคิดของ หวน พิณรุฬห์ (2528: 19) โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนโรงเรียนเป็นองค์กรในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาชุมชน โรงเรียนคือแหล่งอบรมคนให้ชุมชน โรงเรียนคือแหล่งวิทยาการของชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่มีผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนจำเป็นต้องดำเนินการ ครู ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนจึงต้องมีความเข้าใจอันดีต่อกันถ้าโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กัน จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น โรงเรียนและครูถูกกล่าวหาหรือถูกตำหนิในสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่มีเหตุผล ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการจัดการศึกษาซึ่งในสภาพความเป็นจริงแล้ว แต่ละแห่งในชุมชนมักมีผู้ไม่เข้าใจการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทของโรงเรียน นอกจากนี้ยังไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอีกด้วย ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

สรุปความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามที่กล่าวมาแล้วด้วยเหตุผลและความจำเป็นต่างๆ ทำให้เกิดความมั่นใจว่า โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ กรรมการศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลในท้องถิ่น จะต้องร่วมมือร่วมใจกันสร้างเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในอันที่จะทำให้โรงเรียนสามารถผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพออกไปสู่ชุมชนต่อไป

ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 25-26) กำหนดความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้ผู้บริหารถือปฏิบัติตามภารกิจของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน อันจะช่วยให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือและความสะดวกในการดำเนินงาน

2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชนคือ บุคคล วัสดุ และ สิ่งแวดล้อม เพื่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้

3. เพื่อให้โรงเรียนได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลือจากชุมชน ทั้งด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน

4. เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่น ๆ อันจะเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง

5. เพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการบรรลุเป้าหมาย ได้สะดวก

6. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน อันจะทำให้บุคลากรมีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

พัฒน์ น้อยแสงสี (2513: 18) สุพิชญา ธีระกุล (2521: 44) และฉัตรชัย อรุณนันท์ (2522: 9) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนรวมสรุป ได้ 5 ประการ

1. เพื่อสร้างเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพราะสัมพันธ์ภาพจะเป็น เครื่องมือเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้มาร่วมมือกันปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่มีอยู่ ให้ บรรลุจุดมุ่งหมายอันเดียวกันตามที่กำหนดให้

2. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน กิจกรรมของโรงเรียนอาจแบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น การกำหนดความมุ่งหมายและนโยบายกิจการเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียน กิจการเกี่ยวกับการพัฒนาอาคารสถานที่ ตลอดจนการพัฒนาด้านวิชาการ เช่น หลักสูตร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อย่างแท้จริง

3. เพื่อสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสาธารณสมบัติ ที่ชุมชนเป็นเจ้าของอยู่แล้ว หากแต่มอบหมายให้คณะครู เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งมี ครูใหญ่เป็นหัวหน้า

4. พื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชน ในชุมชนมีวัฒนธรรมประจำอยู่มากมาย ทั้งที่เป็นธรรมเนียมประเพณี และศาสนาวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ความดีของ ชุมชน ชุมชนจะรักษาและหวงแหนเป็นอย่างยิ่ง

5. เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน เป็นที่ยอมรับกันว่าโรงเรียนเป็น หน่วยงานของชุมชน ดำเนินการพัฒนาสำหรับชุมชน โรงเรียนกับชุมชนจึงมีการปฏิบัติใน

ทิศทางเดียวกันทุกกรณี การดำรงชีพในชุมชนควรจะเป็นหลักสูตรของโรงเรียนปฏิบัติการต่าง ๆ ควรเป็นของชุมชน โรงเรียนเป็นเพียงสถานที่ฝึกหัดเท่านั้น เช่น ปฏิบัติการทางศาสนา ในพิธี เวียนเทียนวิสาขบูชา ปรากฏว่ามีชาวบ้านแคว้นนักเรียนแยกออกจากชาวบ้านของประชาชน ซึ่งเป็น บิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ของนักเรียน ทำให้มีความรู้สึกว่าการกระทำของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่ง ต่างหาก ไม่ใช่กิจกรรมของตน การกระทำเช่นนี้เป็นการสร้างความรู้สึกแบ่งแยกกิจกรรมของ โรงเรียนและชุมชนออกจากบ้านชุมชนกับโรงเรียนจะขาดความกลมกลืนกัน

ส่วนสมพร สุทัศนีย์ (2525: 131) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชนว่า เพื่อทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง และจะได้ปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้ประชาชนหันมาสนใจให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนทั้งทางด้านวิชาการและทุนทรัพย์ ใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์ โรงเรียน มีส่วนร่วมในการให้บริการของโรงเรียน ทั้งวัสดุ สถานที่ และความสะดวกต่าง ๆ และเป็นการ ส่งเสริมประชาธิปไตยในการจัดการศึกษาให้เป็นเรื่องของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน

ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สามารถแยก เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดระหว่าง ครูและทางบ้านของเด็ก ส่งเสริมความสามัคคีปรองดองระหว่างครูกับผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ ครูและผู้ปกครองได้พบกันจะได้ทราบพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนที่บ้านและโรงเรียน ส่งเสริม ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน อีกประการหนึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เพื่อจะได้ช่วยกันรับผิดชอบในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ เด็กฝึกนิสัย น้ำใจ ทศนคติ และความประพฤติของเด็กฝึกหัดทางด้านสังคมที่เกิดขึ้นจริงใน โรงเรียน ช่วยปรับปรุงพัฒนาชุมชนและโรงเรียนโดยความร่วมมือของครูและบุคลากรในชุมชน (พรพรรณ พินิชกุลชัยพล 2518: 41)

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว สุรพันธ์ ยันทอง (2526: 315) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า เป็นการรายงานเกี่ยวกับกิจการและข่าวสาร ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา มีส่วนร่วมการจัดการศึกษาตามระบอบประชาธิปไตย แก้ไขข้อข้องใจที่ประชาชนยังไม่เข้าใจใน เจตนารมณ์ของโรงเรียนและช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี มีความศรัทธาเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนประการหนึ่ง เพื่อ

ใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนอีกประการหนึ่ง เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเพื่อจะได้ใช้ทรัพยากรร่วมกันในการพัฒนาชุมชนและโรงเรียน

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิธีการที่โรงเรียนจะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นมีหลายขั้นตอน โดยอาจเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้าน หรือผู้ปกครอง แล้วจึงขยายความร่วมมือไปสู่หน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองโรงเรียนสามารถดำเนินการได้หลายประการ อาทิเช่น การกำหนดนโยบาย และมาตรฐานการให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนในวันเปิดภาคเรียน เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมโรงเรียนร่วมแก้ปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น เด็กก้าวร้าว ดิถยาเสพติด ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เชิญเป็นวิทยากรในเรื่องที่เขาถนัดและชำนาญสูง เชิญมาเป็นกรรมการในงานที่โรงเรียนจัดขึ้น เชิญมาร่วมในการวางแผนงานของโรงเรียนในด้าน หลักสูตร อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ช่วยเหลือกิจกรรมสมาคมครูผู้ปกครอง เป็นตัวแทนสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่หรือชุมชนอื่น ๆ (ศิริวัฒน์ นิจนตร 2528: 124-125 เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2536: 36)

คินเดรด (Kindred 1975: 76-83) ได้เสนอแนะหลักการดำเนินการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยอาศัยหลักการประชาสัมพันธ์ผู้บริหารโรงเรียนต้องยึดหลักการที่สำคัญ 7 ประการ ได้แก่

1. หลักความบริสุทธิ์ใจ
2. หลักความต่อเนื่อง
3. หลักการครอบคลุมในเนื้อหา
4. หลักความเรียบง่าย
5. หลักการสร้างสรรค์
6. หลักความสามารถในการปรับตัว
7. หลักความยืดหยุ่น

สมพร สุทัศนีย์ (2525: 129-130) ให้หลักการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับของ คินเดรด (Kindred) โดยอาศัยหลัก 8 ประการ คือ หลักมนุษยสัมพันธ์ หลักความจริงใจ หลักความซื่อสัตย์ หลักความคงเส้นคงวา หลักความเสียสละ หลักความอดทน หลักความฉลาด และหลักความยืดหยุ่น

กิจกรรมเป็นสื่อสัมพันธ์อย่างดียิ่งของหลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528: 775) ให้หลักการในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปสาระสำคัญได้ไว้ว่า การจัดกิจกรรมที่ได้ผลคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับ การวางโครงการ และมีแผนปฏิบัติล่วงหน้า โดยต้องคำนึงถึงสภาพและความต้องการของ ชุมชนด้วย การใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ โดยการดึงประชาชนให้เข้ามา มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมได้มากที่สุด จัดให้มีผู้รับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูกับประชาชนทำความเข้าใจและให้ตระหนักถึงความสำคัญในงานที่รับผิดชอบเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น การดำเนินงานจัดกิจกรรมต้องใช้ วิธีเป็นกันเองกับประชาชน ไม่ถือเขาถือเรา และเป็นกิจกรรมที่ง่าย ไม่มีพิธีรีตองมาก ไม่ควรมุ่งเฉพาะคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ดำเนินงานโดยประชาชน และเพื่อประโยชน์ของประชาชน

ซัมป์สัน (Sumption 1966: 148-158) เสนอหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า การที่โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างแท้จริงนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความเชื่อและศรัทธาในหลัก 4 ประการ คือ

1. โรงเรียนรัฐบาลได้มาจากการลงทุนของประชาชน
2. ควรผดุงไว้ซึ่งเสรีภาพทางวิชาการความคิด
3. ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการศึกษาของประชาชน
4. ความจำเป็นในการสื่อสาร 2 ทาง

สตูฟส์ และ แรฟเฟอร์ตี (Stoops and Rafferty 1961: 515-519) สรุปหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

1. ต้องมีทั้งการให้และการรับข่าวสารต่อชุมชน คือบุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และขณะเดียวกันในโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน
2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะมีผลอยู่ที่การใช้วิธีการหลาย ๆ ทาง
3. ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนมากขึ้น

4. งานที่จัดทำนั้น ควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่อง
5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ และง่ายต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับ

สภาพปัจจุบัน

สำหรับแนวความคิดของ สุรพล ธีรัตนพันธ์ (2521: 215) เกี่ยวกับหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนน่าสนใจมาก คือ ต้องคำนึงถึงงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ และตรงไปตรงมา การติดต่อทุกชนิดให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์จะต้องจัดโรงเรียนให้ดี ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นกันเองทุกชุมชน โรงเรียนต้องถือว่า เป็นหน้าที่ที่จะบริการชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีบทบาทในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาของโรงเรียน จัดการประชุมสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

นาฏเจดีย์ว สุมาวงศ์ (2516: 20-23) เสนอแนวทางที่โรงเรียนกับชุมชนจะร่วมมือกัน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชุมชน สามารถทำได้โดยจัดให้มีกรรมการโรงเรียนโดยเลือกจากคนในชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนนอกเวลาเรียนหรือวันหยุด จัดหลักสูตรของโรงเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้ความรู้ของนักเรียนมีความหมายยิ่งขึ้น สามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทต่อโรงเรียนได้แก่ จัดนิทรรศการต่าง ๆ จัดแสดงละครประจำปี แข่งขันกีฬานักเรียน การให้บริการแนะแนวแก่นักเรียน

สำหรับของ วิไลวรรณ วิทย์วิโรจน์ (2522: 193-194) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปได้ว่า

1. นำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชนมีวิธีการ คือ รายงานให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน สร้างความศรัทธาและความเชื่อถือ ความมั่นใจให้เกิดแก่ชุมชนสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง ส่งเสริมให้สมาชิกของชุมชนเข้าใจในหน้าที่ของโรงเรียนวัตถุประสงค์ของการศึกษา ส่งเสริมให้สมาชิกของชุมชนมีความเข้าใจและรู้สึกว่าเป็นของชุมชน ให้เขาได้รู้เห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีการสำรวจความคิดเห็น และความต้องการของชุมชนอยู่เสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. การนำชุมชนมาสู่โรงเรียน โรงเรียนควรใช้แหล่งวิชาความรู้จากชุมชนให้เป็นประโยชน์ เช่น การจัดกิจกรรมของชุมชนตามโอกาสต่าง ๆ จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 36) ได้ กำหนดหลักปฏิบัติในการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนนำไปปฏิบัติไว้ชัดเจน ดังนี้

1. ดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ และตรงไปตรงมา
2. ติดต่อกับชุมชนต้องมุ่งให้เกิดเจตคติที่ดี
3. ดำเนินการต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ทั้งในและนอกโรงเรียน
4. สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะกลุ่ม
5. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในชุมชน
6. ใช้วิธีดำเนินงานง่าย ๆ และเป็นกันเองกับประชาชนในชุมชน

สรุปแนวคิดจากหลักการที่กล่าวมาแล้ว หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นทั้งโรงเรียนและชุมชน ต้องมีความปรารถนาดี บริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมาต่อกัน จะต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็นวิธีการง่าย ๆ และโรงเรียนจะต้องยินดีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในเรื่องการบริหาร การศึกษา เพราะถือว่าเป็นหัวหน้าหน่วยบริหารที่เล็กที่สุดในการจัดการศึกษานโยบายต่าง ๆ หลักสูตรความมุ่งหมายของการศึกษาหรือวิธีสอนต่างๆ นั้น โรงเรียนจะนำไปใช้หรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารทั้งสิ้น ถ้าผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ไม่ดำเนินการตามนโยบายให้ถูกต้อง นโยบายต่าง ๆ ก็ไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายหรือประสบผลสำเร็จ (สมาน แสงมะลิ 2513: 8)

ในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้มีกิจกรรมและการปฏิบัติที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีของชุมชนต่อโรงเรียน โดยดำเนินการตลอดระยะเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการบริหารและเข้าใจแนวปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2532: 22) โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จะประสบปัญหาใน

ลักษณะคล้ายคลึงกันเกือบทุกจังหวัด จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางการศึกษาละเลยการปฏิบัติ หรือปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (วิเชียร อ่อนประเสริฐ 2529: 3) แม้ว่าส่วนรวมจะยอมรับว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญมากก็ตาม แต่จากการประเมินบทบาทของครูใหญ่ โดยครูใหญ่และหัวหน้าหมวดการศึกษาต่างเห็นพร้อมต้องกันว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานลำดับสุดท้ายที่ครูใหญ่ ทำจริง (ประพันธ์ สุวิหาร 2522: 113)

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526: 317) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ว่า การให้การศึกษที่ตรงกับความต้องการและความสามารถของประชาชนในชุมชนช่วยให้ประชาชนปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นรักษานบธรรมเนียมประเพณี ภาควิชาในท้องถิ่นของตน สร้างบรรยากาศประชาธิปไตย อนุญาตให้ประชาชนได้ใช้สถานศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมของชุมชนและให้ประชาชนยืมเครื่องมือเครื่องใช้บางอย่างที่มีเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้ห้องสมุดค้นคว้าหาความรู้ ตลอดจนจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชนติดต่อขอปรึกษาวิทยากร หรือสิ่งของจากองค์กรการกุศล สมาคมต่างๆ ปรึกษาแก่นักเรียนยากจน จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู จัดให้ครูออกเยี่ยมเยียนนักเรียนของตนถึงบ้านพัก เปิดโอกาสให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวของนักเรียนประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียนส่งเสริมด้านอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่นปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน แก่ประชาชนในชุมชนโรงเรียนร่วมชุมนุมทางศาสนา หรือขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชน

มอร์เฟท จอห์นส์ และเรลเลอร์ (Morphet, Johns and Reller 1982: 302) กล่าวว่า ครูใหญ่ทำหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. ออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง ประชุมร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง ตลอดจนใช้ทรัพยากรบุคคลากรบุคคลของชุมชนในการกระทำกิจกรรมร่วมกัน

2. แจ้งข่าวสารของโรงเรียนทางสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และครูใหญ่ หรือผู้ร่วมงานสนทนากับชุมชนโดยตรง

ลิปแฮม และ ไฮ จูเนียร์ (Lipham and Hoeh Jr.1974: 320-344) ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสรุปได้ว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีแนวคิด เข้าใจ วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน และพร้อมที่จะทำงานกับชุมชน

2. ถือเอาความต้องการของชุมชนเป็นความต้องการของตนเอง

3. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชน

4. มีการติดต่อกับองค์กรต่าง ๆ ของชุมชน
5. สร้างโครงการความสัมพันธ์โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ
6. มีความสามารถในการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
7. ส่งนักเรียนกลับบ้านให้เขามีความสุขเช่นเดียวกับที่เขามาโรงเรียน
8. ครูต้องสร้างโอกาสอันดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียนไม่เฉพาะแต่ที่บ้านเท่านั้น
9. ช่วยเหลือผู้ปกครองให้แก่ปัญหาเด็ก

สำหรับ ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528: 777-780) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีรายละเอียดสรุปได้ว่า

1. การประชาสัมพันธ์ ต้องสนใจและหาวิธีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบถึงกิจการโครงการ และการดำเนินงานของโรงเรียน
2. การเยี่ยมบ้าน หาเวลาหรือวันหยุดหรือหลังจากเลิกเรียนแล้วออกไป เยี่ยมตามบ้านของนักเรียนทุกครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ
3. ช่วยงานพิธีต่าง ๆ ไปร่วมงานทุกงานและทุกครอบครัว
4. แสดงออกถึงความจริงใจให้ประชาชนเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมุ่งมั่น ที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่โรงเรียนและชุมชน
5. วางตนให้เป็นที่เคารพนับถือของประชาชน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
6. มีความริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดี เพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
7. ใช้ชีวิตร่วมกับชุมชนเพื่อจะได้ศึกษาและมีความเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน
8. ให้การต้อนรับหรือติดต่อกับบุคคลในชุมชนที่มาติดต่อเยี่ยมเยียนด้วยความสุภาพ
9. ให้โอกาสชุมชนได้มีการติดต่อกับโรงเรียนทางโทรศัพท์ และทางจดหมาย
10. ใจกว้างยอมรับข้อร้องเรียนเพื่อทราบข้อผิดพลาดหรือจุดอ่อนของโรงเรียน
11. สร้างสัมพันธภาพของคณะบุคลากรในโรงเรียนให้ดีเพื่อสร้างศรัทธาแก่ชุมชน
12. สร้างสัมพันธภาพต่อนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียน

สำหรับ พิสิฐ พิษณานนท์ (2530: 91-93) ได้สรุปว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้แก่ บทบาทในฐานะผู้นำในสังคม เช่น นำในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ คิดริเริ่มและชี้นำความคิดใหม่ หรือสิ่งใหม่ ๆ เป็นทั้งผู้วิเคราะห์ปัญหา ร่วมงานวางแผนพัฒนาสังคม ประเมินผลและรายงานผลตามแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือชุมชนที่เกี่ยวข้องได้ทราบบทบาทในการประสานงานระหว่างหน่วยราชการบทบาท

หน้าที่ในการบริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน ผู้บริหารควรให้การบริการแก่ชุมชนในทาง ทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุและอื่น ๆ ผู้บริหารควรให้ความร่วมมือกับชุมชนด้านกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

นอกจากนี้ กิติมา ปรีดีดิติก (2532: 245) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้โดยสรุป 4 ประการ ได้แก่

1. กำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประสานงาน ผู้บริหารจะเป็นผู้วางแนวทาง กำหนดรูปแบบของความสัมพันธ์ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ

2. ทำหน้าที่ประสานงาน นอกจากจะเป็นผู้กำหนดแนวทางและจุดมุ่งหมายใน การประสานงานแล้ว ผู้บริหารควรจะได้ร่วมมือปฏิบัติด้วย เป็นผู้ประสานงานกับชุมชนด้วย ตนเอง หรือในบางครั้งจะต้องเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับแหล่งวิทยาการ หรือหน่วยงาน อื่นในการพัฒนาชุมชนนั้น

3. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน และเป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความเชื่อถือ ดังนั้น ผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการนำการ เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน และในบางครั้งผู้บริหารจะเป็นผู้ริเริ่มที่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปใน ทางที่ดีมีประโยชน์แก่ชุมชนได้

4. เป็นผู้แก้ปัญหา ปัญหาบางประการสมาชิกภายในชุมชนไม่สามารถตกลงกันเอง ได้จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือแนะนำจากบุคคลภายนอก บทบาทนี้จะตกอยู่กับผู้บริหาร โรงเรียนในการแนะนำให้การช่วยเหลือ นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องทำงานเป็นผู้ทรง- คุณวุฒิของชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือ หรือเป็นวิทยากรในบางเรื่องอีกด้วย

สำหรับคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 30) กำหนดบทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยละเอียด ในด้านโครงสร้างทางวัฒนธรรม ด้าน ประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากร สภาพปัญหา เจตคติ และความเชื่อต่าง ๆ อันเป็น ข้อมูลพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อที่โรงเรียนจะได้นำมาวิเคราะห์ประกอบในการวางแผนการดำเนินงาน ของโรงเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

2. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการวางแผนการดำเนินงานด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยจัดให้มีส่วนร่วมกันระหว่างคณะครูผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน

3. กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และให้บุคลากร ในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานตามแผน

4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ตามโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง โดยใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ
5. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชน เพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน
6. รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในขอบข่ายงานตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
7. จัดให้มีการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถทำได้
8. เลือกรับบุคคลในชุมชน และแต่งตั้งเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการศึกษาได้แสดงบทบาท ในการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากที่สุด โดยให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง
9. ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น คือบุคคล วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มากที่สุด

ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมีขอบข่ายที่กว้างขวางมาก โรงเรียนจะต้องกำหนดการปฏิบัติไว้ในแผนให้ชัดเจน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526: 275-321) ได้เสนอแนะโครงการที่พอจะเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด จัดทำดังนี้

1. โครงการกรรมการศึกษา
2. โครงการสมาคมผู้ปกครองและครู
3. โครงการวันสำคัญ
4. โครงการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน
5. โครงการบุคคลดีเด่น
6. โครงการชุมชนศึกษา
7. โครงการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

สรุปบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ก็คือ เป็นผู้กำหนดแนวทางประสานนำโรงเรียนไปสู่ชุมชนนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน โดยให้บุคลากรในโรงเรียนและท้องถิ่นมีโอกาสร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีลักษณะความสัมพันธ์ 2 ทาง คือทั้งโรงเรียน และชุมชนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเกี่ยวพันอยู่กับการดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้ และการรับความร่วมมือ การสนับสนุนและความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่โดยทั่วไปแล้วงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีขอบข่ายครอบคลุมงานทั้ง 5 รายการ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2532: 28-29)

1. การประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน หมายถึง การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น ในข่ายงานนี้อาจพิจารณาจากกิจกรรมต่อไปนี้

- 1.1 การประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน
- 1.2 การทำจุลสาร หรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่
- 1.3 การจัดป้ายประกาศ เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน
- 1.4 การพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม

2. การให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง การให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ ได้แก่

- 2.1 การให้บริการทางวิชาการ
- 2.2 ให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือในกิจกรรมชุมชน
- 2.3 ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์

3. การร่วมกิจกรรมชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถ และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ กิจกรรมในข่ายงานนี้ที่โรงเรียนควรปฏิบัติมีหลายอย่าง ได้แก่

- 3.1 การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น
- 3.2 การเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
- 3.3 ร่วมงานอื่น ๆ ของท้องถิ่น หรือของบุคคลตามวาระอันควร

4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง การเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ได้แก่

4.1 การเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน

4.2 การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ มาเป็นวิทยากรในโรงเรียน

4.3 ใ้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน โดยการช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์

5. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น ได้แก่

5.1 การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน

5.2 การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม และชุมชน

5.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การตอบปัญหาชิงทุน การศึกษา การแข่งขัน หรือการประกวดต่าง ๆ

5.4 การจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมครูและผู้ปกครอง กรมสามัญศึกษา (2522: 461-478) ได้วางแนวทางการความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ให้โรงเรียนปฏิบัติ 5 ประการ คือ

1. การสร้างและรักษาเกียรติประวัติของโรงเรียน

2. การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

3. การให้บริการและความร่วมมือกับชุมชน

4. การประสานงานกับหน่วยงานในชุมชน

5. การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

สำหรับ หวน พิณรุพันธ์ (2528: 104-113) ได้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้สรุปได้ 8 ข้อใหญ่ คือ

1. การเชิญผู้ปกครองหรือประชาชนในชุมชนมาโรงเรียน

2. การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ

3. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน

4. โรงเรียนขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชน

5. บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน

6. การนำทรัพยากรในชุมชน

7. การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

8. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

โดยสรุปแล้ว กิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่กล่าวมาแล้วส่วนใหญ่สอดคล้อง และคล้ายคลึงกับขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้งห้าด้าน คือ

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
2. การให้บริการแก่ชุมชน
3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน
4. การให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
5. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

การประชาสัมพันธ์คือ วิธีการของสถาบันที่มีแผนและการกระทำต่อเนื่อง ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้สถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ และสนับสนุนให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน อันเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้นดำเนินงานไปได้ผลดี สมความมุ่งหมาย โดยอยู่บนพื้นฐานของความจริง และโดยมีประชาติเป็นแนวบรรทัดฐาน (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ 2526: 109) การประชาสัมพันธ์จึงหมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคลกับประชาชน ซึ่งกลุ่มบุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องรับใช้หรือให้บริการ ดังนั้น การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์สองทางคือ โรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง (จรัส โพธิศิริ 2529: 377)

โรงเรียนเป็นสถานที่จำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์กับมวลชน มีหน้าที่ให้บริการ การศึกษาแก่ท้องถิ่น รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีของสถาบันอื่น ๆ เพราะเป็นแหล่งปลูกฝังความรู้ ความคิด และนิสัยใจคอให้แก่เด็ก อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้นการดำเนินกิจการใด ๆ ของโรงเรียนจะต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชน จะต้องบอกกล่าวให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมบางอย่างที่โรงเรียนกระทำ ผู้ปกครองที่ไม่รู้ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของโรงเรียน เขาอาจไม่เห็นด้วยและไม่ให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งบางครั้งอาจแสดงตัวต่อต้านการกระทำของโรงเรียนอย่างชัดเจน เพราะฉะนั้นตราบใดที่โรงเรียนยังเป็นสถาบันที่ต้องติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนอยู่ การประชาสัมพันธ์จึงถือเป็นความสำคัญที่โรงเรียนจะต้องวางแผนดำเนินการบอกกล่าวแถลงข้อเท็จจริง ความก้าวหน้าหรือกิจการต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับรู้ เพราะนอกจากจะเป็นการให้ประชาชนร่วมมือร่วมกิจกรรมด้วยแล้วยังเป็นการนำชื่อเสียงและภาพพจน์ที่ดีงาม นำศรัทธา

เลื่อมใสมาสู่สถาบันโดยตรงอีกด้วย (สุภรณ์ ศรีพหล และ คนอื่น ๆ 2526: 267) ถ้าโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ประชาชนไม่ทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียนและไม่เกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยชุมชนเข้าใจว่างานพัฒนาโรงเรียนเป็นงานในหน้าที่ของรัฐ (อมรชัย ตันติเมธ 2524: 15)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 28) เสนอความหมายและขอบข่ายไว้ดังนี้ การประชาสัมพันธ์โรงเรียนหมายถึง การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น ในขอบข่ายนี้อาจพิจารณาได้จากกิจกรรม ต่อไปนี้

1. การประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน
2. การจัดทำจุลสาร หรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่
3. จัดป้ายประกาศ เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน
4. การพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม

จรัส นองมาก และวิจิตร ภักดีรัตน์ (2526: 275) กล่าวถึงเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์กับชุมชนว่า เพื่อให้ชุมชนได้รู้จักเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน และกิจกรรมของโรงเรียน ทำให้เกิดความร่วมมือ และการให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างพอดี โรงเรียนต้องอาศัยชุมชนหลายด้าน ด้านที่เห็นชัดเจนที่สุด คือ การให้การศึกษแก่นักเรียน ซึ่งประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้ก็โดยที่ชุมชนหรือผู้ปกครองให้ความสนใจต่อกิจกรรมการศึกษาของเด็ก นอกจากนั้นการให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาอื่นๆ ประเด็นที่สำคัญ คือ การดำเนินงานของโรงเรียนในปัจจุบันไม่สามารถดำเนินไปด้วยตนเองได้ งบประมาณอย่างเดียวไม่ทำให้โรงเรียนได้ก้าวหน้าไปอย่างมีความหมายเท่าที่ควร การปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือ และช่วยเหลือจากชุมชนในด้านต่าง ๆ อย่างมาก

เกี่ยวกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ได้มีผู้กล่าวถึงไว้เป็นจำนวนมาก นพพงษ์ บุญจิตรดุลย์ (2530: 2) เสนอรายละเอียดไว้ ดังนี้

1. เพื่อเสนอรายงานให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน และการจัดการศึกษา
2. ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ให้รู้สึกเป็นเจ้าของ และเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกัน ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของเด็กทั้งโรงเรียนและที่บ้าน

4. สร้างความเชื่อถือศรัทธา ความเชื่อมั่นและความนิยมของประชาชนให้มีต่อโรงเรียน
 5. ประเมินความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการศึกษา เพื่อโรงเรียนจะได้หาทางสนองตอบต่อความต้องการอย่างแท้จริง
 6. ช่วยแก้ไข ขจัดปัดเป่าความขัดแย้ง บรรเทาข้อข้องใจทั้งหลายในแง่ต่าง ๆ ที่นักเรียนผู้ปกครอง ครูและประชาชนมีต่อโรงเรียนให้หมดสิ้นไป ให้ทุกฝ่ายมองโรงเรียนด้วยความชื่นชม
 7. เปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้แนวคิด มิใช่เพียงแต่ความต้องการของครูหรือโรงเรียนเท่านั้น
 8. เพื่อให้ให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง เข้าใจตรงกันเกี่ยวกับระเบียบ กฎเกณฑ์ และเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีกฎระเบียบ เพื่อร่วมมือในการปฏิบัติงาน
 9. เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนสนับสนุน ช่วยเหลือเกื้อกูลโรงเรียนทางด้านกำลังกาย จิตใจ ปัญญา ความคิด วัสดุ แรงงาน ตลอดจนด้านการเงินที่ขาดแคลน
 10. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชนใกล้ชิดโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งศูนย์ประชาคม ศูนย์การศึกษา และศูนย์วัฒนธรรมของชุมชน
- หวน พินรุพันธ์ (2528: 109-110) ได้เสนอวิธีการดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ดังต่อไปนี้
1. จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน ซึ่งถือว่าการประชาสัมพันธ์แบบเป็นทางการ โรงเรียนอาจทำง่าย ๆ เป็นเอกสารโรเนียวแล้วฝากนักเรียนไปแจกผู้ปกครอง ผู้ปกครองก็จะทราบข่าวสารต่างๆ ของโรงเรียนอาจจะมีข่าวครูใหม่ ครูย้ายกิจกรรมของโรงเรียน แม้กระทั่งสิ่งที่ผู้ปกครองควรทราบและเข้าใจ เพื่อจะได้มองโรงเรียนในแง่ดีต่อไป ทางโรงเรียนอาจจะแจกให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นด้วยก็เป็นการดียิ่ง
 2. จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน เพื่อตอบข้อมูลและให้ความสะดวกแก่ประชาชนและผู้ปกครองนักเรียน
 3. จัดเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เช่น ทางโรงเรียนจะจัดนิทรรศการแสดงผลงานของโรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน หรือเชิญวิทยากรไปบรรยายให้นักเรียนฟัง ก็อาจจะเผยแพร่ข่าวสารนี้ทางสื่อมวลชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
 4. ให้นักเรียนทราบข่าวสารของโรงเรียนที่ถูกต้อง เพื่อนักเรียนจะได้ช่วยเผยแพร่ข่าวสารให้ผู้ปกครองและประชาชนทราบต่อไป ทางโรงเรียนสามารถแจ้งข่าวสารให้นักเรียน

ทราบในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน ครูประจำชั้นหรือครูผู้สอนอาจจะนำไปย้ำในห้องเรียนอีกครั้งหนึ่ง

5. ให้ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ คณงานการโรง ได้ทราบข่าวสารของโรงเรียนที่ถูกต้องด้วย ถ้าหากผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนมาติดต่อกับทางโรงเรียนแต่ไม่พบเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์โดยตรง แต่พบบุคคลดังกล่าวจะได้แจ้งข่าวสารที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนอกเวลาราชการ

ปฏิญญา สาร (2514: 287) ย้ำว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ได้ผลดีต้องดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา การติดต่อทุกชนิดให้เป็นไปในทางบวก คือ ไม่มุ่งปฏิเสธข่าว แต่มุ่งสร้างข่าวดีเป็นประจำ ดำเนินงานต่อเนื่องกันไปตลอดเวลา ตลอดปีโดยไม่หยุดยั้ง พยายามสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะวงเฉพาะกลุ่ม เพราะถือว่า โรงเรียนเป็นของประชาชน ดำเนินงานโดยประชาชนและเพื่อประโยชน์ของประชาชน ตัวตัวและพร้อมอยู่เสมอที่จะรับฟังความคิดเห็น และรับข้อเสนอของคณะกรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือสนใจกิจการของโรงเรียนมาพิจารณาปฏิบัติตามสมควร ใช้วิธีการง่าย ๆ เป็นกันเองกับประชาชนเป็นหลักในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คือไม่มีการถือเขาถือเรา หรือถือยศศักดิ์กับผู้ใด บรรดาเรื่องราวที่เสนอต่อประชาชนก็เป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2530: 3-4) มีความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนมีองค์ประกอบที่แตกต่างไปจากการประชาสัมพันธ์ทางด้านธุรกิจ โดยจะเน้นไปในด้านความสัมพันธ์ของบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน การปฏิบัติต่อกันและกัน ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดมุ่งความเข้าใจ เชื่อถือ ศรัทธาและความผูกพัน โดยไม่มุ่งผลกำไร

กล่าวโดยสรุป การประชาสัมพันธ์เป็นกระบวนการเผยแพร่ข่าวสารสองทางเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นกระบวนการที่จะช่วยแก้ไข ขจัดความขัดแย้ง สร้างความเชื่อถือและศรัทธา ก่อให้เกิดความเข้าใจ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างดียิ่ง เพราะเป็นการเสนอให้ประชาชนทราบกิจการของโรงเรียน หรือมองโรงเรียนในแง่ดี ดังนั้นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียน จะต้องดำเนินการ

การให้บริการแก่ชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 28) ให้ความหมายและแนวดำเนินการของการให้บริการแก่ชุมชนว่า การให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง การให้บริการ

ด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ ได้แก่

1. การให้บริการทางวิชาการ
2. ให้คำแนะนำ หรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน
3. ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528: 773-774) ได้ กล่าวถึงการให้บริการแก่ชุมชน ไว้ว่า นอกจากการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ แล้ว โรงเรียนควรจัดบริการให้แก่ชุมชนเพื่อความสะดวกและการประหยัด มีโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีสภาพความพร้อมดีกว่าชุมชน เช่น มีบ่อน้ำ น้ำประปา เครื่องขยายเสียง โต๊ะเก้าอี้ เครื่องใช้ต่าง ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ โรงเรียนควรพิจารณาให้บริการแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง และควรกำหนดกฎเกณฑ์ในการให้บริการไว้เพื่อจะให้สิ่งของที่บริการนั้นคงทนสามารถให้บริการได้ตลอดไป สิ่งที่โรงเรียนสามารถจะจัดเป็นบริการแก่ชุมชน ได้แก่

1. ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนเป็นสถานที่ให้บริการแก่นักเรียนจำนวนมากอยู่แล้ว โรงเรียนจึงเหมาะสำหรับกิจกรรมที่มีคนจำนวนมากด้วย ดังนั้น หากชุมชนขอใช้อาคารบริเวณของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว โรงเรียนจะต้องจัดอำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดี
2. ด้านเครื่องใช้ ได้แก่ เครื่องใช้ที่ยกเคลื่อนที่ได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ โต๊ะหมู่บูชา ถ้วยชาม เครื่องขยายเสียง ผ้าม่าน ผ้าปูโต๊ะ ฯลฯ ซึ่งชุมชนไม่มีไว้เป็นประจำเพื่อกิจการของชุมชนครอบครัว หรือหมู่บ้านอาจจะมาขอยืมใช้ โรงเรียนควรถืออำนาจตามสมควร
3. ด้านความรู้ เป็นบริการที่พัฒนาคนให้มีความคิดและความรู้ ตลอดจนสติปัญญา อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน โรงเรียนควรจัดรายการประเภทให้ความรู้แก่ประชาชน เช่น จัดบรรยายธรรม การปกครอง การเกษตร การเลี้ยงดูทารก การอนามัย เป็นต้น
4. ด้านสวัสดิการ เป็นบริการที่โรงเรียนจัดขึ้นสำหรับแก้ปัญหาสนอง ความต้องการ ตลอดจนช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแก่ชุมชน ได้แก่ การจัดสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา สหกรณ์ร้านค้า ธนาคารข้าว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้านตัดผมตัดูยาประจำหมู่บ้าน บริการน้ำสะอาดและบริการโรงฝึกงานเพื่อซ่อมเครื่องมือการเกษตรโดยคิดค่าบริการในราคาถูกเป็นพิเศษ
5. ด้านบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน และภารโรง บุคลากรเหล่านี้สามารถให้บริการ และให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับชุมชนได้ทั้งในด้านแรงงาน ความคิด และด้านอื่น ๆ

วรรณิ เหล่าสุนทร (2525: 35) กล่าวถึงการให้บริการแก่ชุมชน โดยแยกกล่าวถึงแต่ละประเภทสรุปได้ดังนี้

1. ในระบบโรงเรียน

เกี่ยวกับสถานที่ โรงเรียนควรได้เอื้อเพื่อแก่ชุมชน ให้ชุมชนมาใช้อาคารที่เป็นของโรงเรียน ตลอดจนถึงห้องสมุด โรงฝึกงาน หอประชุม สนามกีฬาและอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อทำกิจกรรมด้านความรู้ทางวิชาการ และกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเองทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม

2. นอกโรงเรียน

โรงเรียนควรจัดโครงการที่จัดขึ้นเพื่อบริการประชาชนในชุมชนได้แก่

2.1 โครงการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ เช่นการจัดห้องสมุดโรงเรียน ไว้บริการประชาชน การสอนหนังสือให้กับผู้ใหญ่ในโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การให้ความรู้ทางด้านโภชนาการ อนามัย ในรูปการบรรยาย อภิปราย ตามความเหมาะสม

2.2 โครงการส่งเสริมวิชาชีพ อาจจะใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกฝนอาชีพ ให้แก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ

2.3 โครงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.4 ใช้โรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

2.5 จัดการพบปะระหว่างครูและผู้ปกครอง เนื่องในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน

2.6 จัดกิจกรรมร่วมชุมชนในโอกาสต่าง ๆ อาจจะใช้สถานที่ของโรงเรียนรวมทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

ส่วน ละออ แสนศักดิ์ (2527: 73) เสนอความเห็นในด้านการให้บริการแก่ชุมชนไว้ 4 ประการ สอดคล้องกันดังนี้

1. เผยแพร่ข่าวสาร ความรู้และวิชาการ บริการแก่ชุมชน
2. จัดโครงการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถทั้งด้านวิชาชีพ และวิชาการแก่ชุมชน
3. การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อส่งเสริมความสามัคคี
4. คณะครูและนักเรียนออกไปเชิญประโยชน์ด้านสุขภาพ สวัสดิภาพ และความปลอดภัยของชุมชน

สำหรับ สิริ เทศประสิทธิ์ (2526: 54-60) ได้สรุปบทบาทหลักของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้ให้บริการแก่ชุมชนที่ควรจะต้องปฏิบัติ 2 ประการ ดังนี้

1. การให้บริการด้านวิชาการ เป็นการบริการเชิงพัฒนา คือมุ่งที่จะทำให้ผู้รับบริการมีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองในด้านต่าง ๆ

รวมทั้งเพื่อที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และสร้างเจตคติของผู้บริการให้ถูกทาง ให้เกิดความคิดริเริ่มในการพัฒนาชุมชนของตนเอง และรู้จักวิธีดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักพิจารณาในการให้บริการด้านวิชาการ คือ

1.1 บริการให้สอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางพัฒนาชุมชนที่วางไว้ โดยศึกษาจากนโยบายของรัฐบาล คำแถลงการณ์ของนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษา และแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.2 บริการให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ความขาดแคลน ซึ่งทราบได้จากการสำรวจ หรือเก็บข้อมูล

1.3 บริการด้านวิชาการที่เหมาะสมกับชุมชนเมือง เช่น

1.3.1 วิชาสี่พระยะสั้น เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ

1.3.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ เช่น แนะนำสุขภาพ

แนะแนวศึกษาต่อ

2. การให้บริการด้านทรัพยากรบุคคล เงินและวัสดุอื่น ๆ มีลักษณะในการพิจารณาดังนี้คือ

2.1 บุคคล โรงเรียนอาจจัดครู เจ้าหน้าที่หรือนักเรียนไปช่วยพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน

2.2 การเงินและวัสดุที่จะนำไปบริการแก่ชุมชน ผู้บริหารจะต้องระมัดระวังมิให้ขัดต่อกฎหมายและระเบียบแบบแผน

2.3 การให้ความร่วมมือร่วมใจหรือให้กำลังใจในการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีของชุมชนต่อโรงเรียน

ในการให้บริการแก่ชุมชนนั้น สุพิชญา ธีระกุล (2521: 49-50) ได้เสนอรายการที่โรงเรียนควรจัดบริการให้แก่ชุมชนไว้ดังนี้

1. อาคารสถานที่

2. เครื่องใช้

3. ความรู้

4. บุคลากร

กล่าวโดยสรุป การให้บริการแก่ชุมชน ต้องคำนึงถึงว่า ประชาชนที่เข้ารับบริการย่อมแตกต่างกันในด้านความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ ดังนั้นการให้บริการแก่ชุมชน ผู้ให้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคต่าง ๆ เป็นอย่างดี และสามารถใช้เทคนิคได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษา และแต่ละบุคคลเทคนิคดังกล่าวมีหลายวิธี คือ การติดต่อ

โดยตรง โดยการออกไปเยี่ยมเยียนพูดคุยแบบกันเอง การอภิปรายกลุ่ม การสาธิตผลการปฏิบัติงาน การสาธิตวิธีปฏิบัติงาน การทัศนศึกษา การใช้สื่อโสตทัศนศึกษา บทเพลงและละครตลอดจนการจัดนิทรรศการ และการให้การศึกษแก่ชุมชน

การร่วมกิจกรรมของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 28) ให้ความหมายและขอบข่ายว่าการร่วมกิจกรรมชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถ และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ กิจกรรมในข่ายงานนี้ ที่โรงเรียนควรปฏิบัติมีหลายอย่างได้แก่

1. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น เช่นกิจกรรมศาสนา
2. เข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
3. ร่วมงานอื่น ๆ ของท้องถิ่น หรือของบุคคลตามวาระอันควร

โรงเรียนกับชุมชน จะยังไม่เกิดปฏิสัมพันธ์กัน จนกว่าจะได้มีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันก่อนจึงให้ความสัมพันธ์เริ่มต้นขึ้น กิจกรรมเป็นสื่อในรูปพฤติกรรมที่เห็นชัดเจน อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อความสัมพันธ์ ซึ่งถือว่าการร่วมปฏิบัติกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะทำให้เกิดการสนับสนุนร่วมมือร่วมใจ อันจะยังผลให้โรงเรียนดำเนินการไปสู่เป้าหมาย 'โรงเรียนของชุมชน' ที่แท้จริงกิจกรรมอีกประการหนึ่งที่โรงเรียนจะร่วมกับชุมชนดำเนินการ คือ กิจกรรมประเภทสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน ศิษย์เก่า และผู้ปกครองนักเรียนโดยมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียนส่งสมุดรายงานผลการศึกษา หรือแจ้งข่าวการเรียน และความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ คณะครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียน จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองครู กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่าศิษย์ปัจจุบันและครู การจัดงานศิษย์เก่าสัมพันธ์ การเชิญศิษย์เก่าที่มีชื่อเสียงมาพบกับนักเรียน เพื่อชี้แนวทางในการดำเนินชีวิต (ฉลาด บุตรเนียร 2524: 14-15)

หวน พินรุพันธ์ (2528: 109) ได้เสนอการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. การออกไปเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนด้วย การที่ครูใหญ่หรือคณะครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนนั้น จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยให้เกิดปรึกษาหารือกัน

ด้านต่าง ๆ เช่น เกี่ยวกับตัวนักเรียนว่าอยู่บ้าน กับที่โรงเรียนมีพฤติกรรมเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น ทางวัดจัดงานประจำปีจัดพิธีเวียนเทียน ทางโรงเรียนก็พานักเรียนไปช่วยงานหรือร่วมพิธี นอกจากนี้ถ้าประชาชนในชุมชนมีงานศพ งานอุปสมบท งานทำบุญ ครูใหญ่หรือคณะครูก็ควรไปร่วมงานด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนนี้จะทำให้ครูได้พบปะพูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ หลายฝ่ายด้วยกัน

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน หรือที่ ปรีชา คัมภีรปรกรณ์ และติลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528: 663) เรียกว่ากิจกรรมนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนนั้น ประกอบด้วยกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. การจัดการศึกษาภายในชุมชน
2. การจัดสัปดาห์แห่งการทำมาหากันในชุมชน
3. งานเกษตรชุมชน โดยให้นักเรียนปลูกผักสวนครัวที่บ้านของนักเรียนทุกคน ทุกครอบครัว โดยครูมีหน้าที่รับผิดชอบไปตรวจให้คำแนะนำตามบ้านของนักเรียน
4. การพัฒนาที่อยู่อาศัย การนำนักเรียนออกไปฝึกงานที่บ้านของประชาชนตัวอย่างในชุมชนสำหรับการเรียนวิชากลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
5. การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีงานบุญของชุมชนในเทศกาลต่าง ๆ ตามที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น

สำหรับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2526: 339) ให้ข้อคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนสามารถให้ความร่วมมือกับชุมชนโดยให้คำแนะนำแก่สมาชิกของชุมชนที่มาขอคำปรึกษาในการจัดกิจกรรม ให้นักลกรในโรงเรียนไปช่วยกิจการงานส่วนรวมที่ชุมชนจัดขึ้นให้เยี่ยมวัดครูภักดิ์เพื่อใช้ในงานที่เป็นส่วนรวมที่ชุมชนจัดขึ้น ให้เยี่ยมสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมของชุมชน ให้นักลกรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยเป็นกรรมการช่วยเหลือทั้งกำลังกายกำลังความคิด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527: 302) ได้รวบรวมกิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนไว้เป็นหมวดหมู่ โดยย้ำว่าการจัดควรดำเนินไปให้เหมาะสมกับสถานการณ์ กิจกรรมดังกล่าวมีดังนี้

1. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ให้คำนึงถึงความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน และจากสภาพที่เป็นจริง วัดจะเป็นศูนย์รวมใจของชุมชนแต่ละท้องถิ่นดังนั้นโรงเรียนจึงควรให้ความร่วมมือกับทางวัด ตลอดจนหน่วยงานในชุมชนต่างๆ เป็นต้นว่า งานทอดกฐิน การจัดงานประจำปี การร่วมมือกันปลูกต้นไม้ เป็นต้น

2. กิจกรรมพัฒนาชุมชน นำความเจริญมาสู่หมู่บ้านของตน โรงเรียนสามารถนำความรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้นว่า การประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทัศนศึกษา กิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลสะท้อนให้ประชาชนให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือเมื่อโรงเรียนต้องการ

3. กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน เมื่อมีการจัดงานเกี่ยวกับเทศกาล ประเพณี-วัฒนธรรมและการเล่นพื้นเมืองเช่น งานสงกรานต์ การแข่งเรือ งานลอยกระทง งานอุปสมบท สามเณรหมู่ งานศพ โรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ เป็นต้นว่า การเข้าร่วมขบวนแห่ ร่วมประกวด ร่วมประดิษฐ์หรือจัดดอกไม้

4. กิจกรรมกีฬาในชุมชน กิจกรรมนี้จะเสริมสร้างพลังสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันได้ดี เช่น ตะกร้อ ฟุตบอล สามารถดึงคนหนุ่มสาวและเด็กให้มีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ อันเป็นส่วนเสริมสร้างกำลังของชาติในภายหน้า

5. กิจกรรมวันสำคัญ เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประเพณี

6. กิจกรรมสุขภาพอนามัย ทางโรงเรียนและเจ้าหน้าที่อนามัย สามารถประสานงานให้ความร่วมมือกับชุมชนในเรื่องการบริการ ให้คำแนะนำและตรวจรักษา

7. กิจกรรมบริการ โรงเรียนควรจะให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อร่วมมือกับชุมชน เป็นต้นว่า การให้ยืมโต๊ะ เก้าอี้หรือสนามโรงเรียนในการจัดงานบางอย่าง ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของโรงเรียน

สรุปแล้ว การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ตามที่กล่าวมานั้น โรงเรียนควรเลือกกิจกรรมและวิธีดำเนินการที่เหมาะสม การติดต่อและการร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน ทำให้ประชาชนมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน มีความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นของประชาชนและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เมื่อชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ก็ยินดีที่จะร่วมมือกับโรงเรียนช่วยเหลือโรงเรียนในทุก ๆ ทางอันจะทำให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อโรงเรียน

การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 29) ให้ความหมายของการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนไว้ดังนี้ การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง การเปิดโอกาส เชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนได้แก่

1. การเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน

2. การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ มาเป็นวิทยากรในโรงเรียน
3. ให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน โดยการช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกระทำเพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้าใจจุดมุ่งหมาย การดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ร่วมจัดโรงเรียน โดยคิดว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเขามีบทบาทในการเสนอแนะการบริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น คือ กล้าดำเนินกิจกรรมโรงเรียนอย่างจริงจังจนโรงเรียนได้ข้อมูลไปพิจารณาหาทางนำออกไปใช้ปรับปรุงการจัดโรงเรียนได้ (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ 2527: 117-118)

ธีรวุฒิ ประทุมพนพรัตน์ และคณะ (2530: 120) เห็นว่าการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ควรจัดให้มีคณะกรรมการโรงเรียนขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนครู อาจารย์ และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนร่วมกันทำงาน และประชุมปรึกษาหารือกันเป็นระยะ ๆ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาความเป็นอยู่ของนักเรียนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การส่งเสริมการทำกรบ้าน การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร การตกแต่งอาคารสถานที่ให้เหมาะสมและการพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนที่คณะกรรมการเห็นสมควรพิจารณาร่วมกัน

โรงเรียนกับชุมชนเป็นกระบวนการสองทางที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่สภาพปัจจุบันพบว่า โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อน้อยมาก รัฐจึงมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองและบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพพร้อมกันนั้นก็จะได้พัฒนาบุคคลในชุมชนไปพร้อม ๆ กันด้วย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการให้มีโครงการนำชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527: 296-298) โดยให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนและบุคคลในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจต่อโรงเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นตัวอย่าง หรือแบบอย่างที่ดีของบุคคลอันพึงประสงค์ในชุมชน
4. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นว่าคุณครูคนแรกของเขา คือบิดามารดา
5. เพื่อให้โรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

สำหรับ สุภรณ์ ศรีพหล และคณะ (2526: 329) กล่าวถึงการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน โดยใช้วิธีการดังนี้

1. จัดรายการประชาสัมพันธ์กับชุมชน เผยแพร่กิจกรรมต่อสื่อมวลชนประจำท้องถิ่น ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และจัดทำวารสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน
2. จัดให้มีกรรมการศึกษาของโรงเรียน
3. จัดกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นขึ้นภายในโรงเรียน และให้ชุมชนร่วมมือช่วยเหลือให้มากที่สุด

4. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของโรงเรียน หรือจัดวันสัปดาห์แห่งการศึกษา

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528: 660) เสนอแนะการนำชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนพอสรุปได้คือ

1. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบต่าง ๆ เช่น กลุ่มสนใจ
2. การจัดนิทรรศการ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ทราบผลงานทางวิชาการของเยาวชนในโรงเรียน
3. การจัดงานประจำปีของโรงเรียน
4. การจัดฝึกอบรมประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ลูกเสือชาวบ้านยุวเกษตรกร
5. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมเช่น การจัดงานวันปีใหม่ วันสงกรานต์ หล่อเทียนพรรษา งานทำบุญ ประเพณีอื่น ๆ ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
6. การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมแก่นักเรียน โดยการเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมวันไหว้ครู การจัดงานวันพองานวันแม่
7. การจัดงานแจกประกาศนียบัตรแก่นักเรียน
8. การเชิญชวนประชาชนเข้ามาเป็นวิทยากร

กล่าวโดยสรุปแล้วการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนนั้นโรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจความอยากรจะใคร่มาร่วมกิจกรรมของประชาชนในชุมชน และให้ประชาชนมองเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้นเป็นกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ต่อตัวเขาเอง และที่สำคัญที่สุดมีประโยชน์แก่ลูกหลานของเขาที่อยู่ในโรงเรียน

การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 27) ได้กำหนดความหมายของการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นไว้ว่า

การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นหมายถึงการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่

1. การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน
2. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม และชุมชน
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่นการตอบปัญหาชิงทุนการศึกษา
4. การจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมครูและผู้ปกครอง
กรมสามัญศึกษา (2522: 474-476) ได้กล่าวถึงหน่วยงานที่โรงเรียนจะต้องประสานงาน
ที่อยู่ในชุมชน ได้แก่

1. วัด ผู้บริหาร คณะครู-อาจารย์ และนักเรียนจะต้องสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน
และสนใจในกิจกรรมศาสนา ร่วมทำบุญในโอกาสที่มี เพราะวัดบางแห่งให้ความอุปการะ
โรงเรียนและเมื่อโรงเรียนจะจัดทำพิธีต่าง ๆ ต้องนิมนต์พระ หรือเยี่ยมของวัดมาใช้

2. โรงเรียนกับหน่วยงานของรัฐ โรงเรียนจำเป็นต้องใช้บริการจากหน่วยงานของรัฐ
อาจจะเยี่ยมอุปกรณ์ต่าง ๆ รถ หรือเครื่องจักรกลมาพัฒนาโรงเรียนเป็นต้น

3. โรงเรียนกับสมาคม หรือชมรม ซึ่งสามารถช่วยเหลือโรงเรียนในด้านการให้ทุน
การศึกษา การบริจาคเงินสร้างวัดถาวร หรือมอบอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยเฉพาะสมาคม
ที่มีความผูกพัน และมีความสำคัญกับทางโรงเรียนมาก คือ สมาคมศิษย์เก่า และสมาคมครู
ผู้ปกครอง ดังนั้นทางโรงเรียนจะต้องสนับสนุนกิจการของสมาคมด้วย

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2528: 767-768) กล่าวถึงการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นในชุมชน ไว้อย่างละเอียดควาส

ในชุมชนทั่วไปนอกจากจะมีโรงเรียน วัดหรือศาสนสถานตั้งอยู่แล้ว ยังมีหน่วยงาน
อื่น เช่น เกษตร สาธารณสุข พัฒนาชุมชน ไปรษณีย์ ไฟฟ้า ประปา ธนาคาร สภาตำบล และ
สมาคมต่าง ๆ เป็นต้น ได้เข้ามาให้บริการแก่ประชาชน บางหน่วยงานก็จัดตั้งเป็นสำนักงาน
ถาวรมีเจ้าหน้าที่ประจำ บางหน่วยงานก็ส่งเจ้าหน้าที่มาบริการเป็นครั้งคราว การสร้างความ
สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นในชุมชน เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการ
ประสานประโยชน์ซึ่งกันและกัน และเป็นการดึงหน่วยงานอื่นให้เข้ามามีบทบาทสนับสนุนการ
ดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนและประชาชน การ
สร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจทำได้ในลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสร้างความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น โดยปกติแล้วเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นอยากจะคุ้นเคยกับคณะครูอยู่แล้ว เพราะโรงเรียนมีปัจจัยต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนงานของเขาอยู่มากมาย เพียงแต่ครูยิ้มแย้ม ทักทายปราศรัย ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง ไม่เข้าสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกันก็ดำเนินไปอย่างราบรื่น

2. การให้บริการด้านอาคารสถานที่ บางครั้งหน่วยงานอื่นมีความจำเป็นต้องอาศัยอาคารสถานที่ของโรงเรียนเพื่อกิจกรรมบางอย่าง โรงเรียนก็ควรอำนวยความสะดวกและบริการในเรื่องต่าง ๆ ในฐานะเจ้าของสถานที่เป็นอย่างดี ทั้งนี้จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

3. การดึงหน่วยงานอื่นมาสู่โรงเรียน ในกรณีที่โรงเรียนมีห้องเรียน ว่างอยู่อาจให้หน่วยงานอื่นมายืมใช้ชั่วคราว เช่น จัดตั้งเป็นหน่วยบริการอนามัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เยาวชนที่ทำกรเกษตรตำบล ยุวเกษตร สภาตำบล ฯลฯ โรงเรียนจะได้รับประโยชน์เป็นอย่างมากจากบริการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานดังกล่าว รวมทั้งความร่วมมือทางด้านบุคลากร

4. การประสานงานให้หน่วยงานอื่นมาจัดกิจกรรม หรือให้บริการในโรงเรียนแก่นักเรียนและประชาชน เช่น สาธารณสุขมาบริการเกี่ยวกับสุขภาพ เกษตรมาจัดแปลงสาธิตในโรงเรียน ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ การประสานงานดังกล่าวเป็นการประสานประโยชน์การทำงานร่วมกัน หน่วยงานก็ได้ผลงาน โรงเรียนและประชาชนก็ได้รับประโยชน์ การทำงานร่วมกันอยู่เสมอย่อมทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

5. ร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้นและเชิญมา เช่น ร่วมแสดงนิทรรศการจัดการแสดงละคร ฟ้อนรำ ดนตรี กีฬา ไปร่วมด้วย เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมขึ้นบ้าง หน่วยงานอื่นก็จะมาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนเช่นกัน

6. ช่วยสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่นโดยอาศัยนักเรียน เช่น ช่วยส่งจดหมายให้กับประชาชนในชุมชน ซึ่งอยู่นอกเขตการจ่ายของไปรษณีย์ เป็นต้น การช่วยให้หน่วยงานอื่นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้หน่วยงานนั้นๆ มองเห็นคุณค่าของโรงเรียน และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี

สรุปแล้วจะเห็นว่า การที่โรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ย่อมบังเกิดประโยชน์ต่อกันทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะจะเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นอย่างยิ่ง เพราะการทำงานอะไรก็ตามหากใช้หลักผสมผสานหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกันแล้วย่อมทำให้งานนั้น ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลา เงิน คน วัสดุ และสิ่งที่แน่นอนที่สุด คือความสำเร็จอย่างแน่นอน

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตาม การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในครั้ง นี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีรายละเอียดการ ดำเนินงานแต่ละขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ประชากรซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ผู้นำชุมชนในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็นทางการและไม่ เป็นทางการ จำนวน 1,740 คน

1.2 ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประมาณ 27,500 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 450 คน โดยการใช้ร้อยละตาม วิธีของเคอร์ลินเจอร์ (Kerlinger อ้างถึง พิตร ทองชั้น 2536: 204) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มประชากร	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
ผู้นำชุมชน	1,740	225	12.93
ผู้ปกครองนักเรียน	27,500	225	0.80

2.1 ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ จำนวน 225 คน ได้จาก

2.1.1 ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ 1 คน และกรรมการศึกษาอีก 1 คน จำนวน 75 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 150 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบง่าย

2.1.2 ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เป็นบุคคลที่ประชาชนยอมรับนับถือในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ได้แก่ มัคคนายก ผู้นำทางการเกษตร หรือผู้นำทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น เป็นต้น โรงเรียนละ 1 คน รวม 75 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบง่าย

2.2 ผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling (บุญชม ศรีสะอาด 2535: 165) แบ่งผู้ปกครองนักเรียนตามระดับชั้นเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ระดับชั้นละ 1 คน รวมโรงเรียนละ 3 คน จำนวน 75 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 225 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการรับรู้ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) ตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับปฏิบัติงานมากที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้ว่าคุณบริหารโรงเรียนปฏิบัติ หรือแสดงบทบาทนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ
ระดับปฏิบัติงานมาก	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้ว่าคุณบริหารโรงเรียนปฏิบัติ หรือแสดงบทบาทนั้น ๆ ค่อนข้างบ่อย
ระดับปฏิบัติงานปานกลาง	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้ว่าคุณบริหารโรงเรียนปฏิบัติหรือแสดงบทบาทนั้น ๆ เป็นบางครั้ง
ระดับปฏิบัติงานน้อย	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้ว่าคุณบริหารโรงเรียนปฏิบัติ หรือแสดงบทบาทนั้น ๆ น้อยครั้ง

ระดับปฏิบัติงานน้อยที่สุด หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้ว่าผู้บริหารโรงเรียน
ปฏิบัติ หรือแสดงบทบาทนั้น ๆ น้อยครั้ง
มากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษา
ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งชาติ แนวทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการ
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ศึกษาขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อหาสาระสำคัญใน
การสร้างแบบสอบถาม
3. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง
4. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็น
แนวทางในการสร้างเครื่องมือ
5. สร้างแบบสอบถามโดยใช้ผลการศึกษาค้นคว้าจากข้อ 1-4 เป็นแบบสอบถามแบบ
มาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) จำนวน 44 ข้อ
6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา
ตรวจแก้ไขเนื้อหา ความถูกต้อง ถ้อยภาษาและความเหมาะสมของแบบสอบถาม
7. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษา
จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out)
กับผู้ใหญ่บ้านในท้องที่อำเภอปากช่อง ที่ไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง ตำบลละ 2 คน 10 ตำบล รวม
20 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง ในท้องที่อำเภอปากช่องตำบลละ 2 คน
จำนวน 10 ตำบล รวม 20 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน

9. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วย วิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด 2535: 96)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
k	แทน จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งหมด
S_i^2	แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
S_t^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม

เมื่อทดสอบเครื่องมือแล้ว แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.96

10. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อย แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบครั้งสุดท้าย ได้แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กำหนดคำถามครอบคลุมเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามขอบข่ายงานที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 30) กำหนดไว้ 5 ด้าน รวมคำถาม 44 ข้อ แยกดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ตั้งแต่ข้อ 1-9 จำนวน 9 ข้อ
2. การให้บริการแก่ชุมชน ตั้งแต่ข้อ 10-20 จำนวน 11 ข้อ
3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน ตั้งแต่ข้อ 21-28 จำนวน 8 ข้อ
4. การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ตั้งแต่ข้อ 29-35 จำนวน 7 ข้อ
5. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ตั้งแต่ข้อ 36-44 จำนวน

9 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แสวงหาทีมงานเพื่อช่วยในการกระจายและรวบรวมแบบสอบถาม ได้ทีมงานจากกลุ่มบุคคลผู้สนใจการวิจัย จำนวน 5 คน

2. ประชุมซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย การใช้แบบสอบถาม และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบคนละ 15 โรงเรียน แบบสอบถามทุกฉบับลงรหัสกำกับ

3. ทีมงานและผู้วิจัยติดต่อรับแบบสอบถามคืน ในช่วงแรกได้แบบสอบถามคืนตาม กำหนดเวลา จำนวน 364 ฉบับ ติดต่อทวงถามในช่วงที่ 2 ได้เพิ่มมาอีก จำนวน 62 ฉบับ และใน ช่วงสุดท้าย ได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 23 ฉบับ ใช้เวลารวบรวมและติดตามเก็บแบบ สอบถามคืนประมาณ 60 วัน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืน จำนวน 445 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.88 รายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	ส่งไป	ได้รับคืน	ร้อยละ
ผู้นำชุมชน	225	224	99.33
ผู้ปกครองนักเรียน	225	221	93.77
รวม	450	445	98.88

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนตรวจสอบความถูกต้อง คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ นำ มาลงรหัส แบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดที่สมบูรณ์จำนวน 445 ฉบับ ถูกนำไปทำการ วิเคราะห์ ค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Scienes/ Personal Computer) ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกเป็นรายละเอียดตามสถานภาพ คือ (1) สถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม (2) เพศ (3) อายุ (4) การศึกษาสูงสุด (5) อาชีพหลัก

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ขั้นนี้คือ

1. คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 แต่ละข้อจะมีน้ำหนักคะแนนให้ไว้ตามลำดับ น้ำหนัก ดังนี้

ระดับปฏิบัติงานมากที่สุด ให้น้ำหนักคะแนน 5

ระดับปฏิบัติงานมาก ให้น้ำหนักคะแนน 4

- ระดับปฏิบัติงานปานกลาง ให้นำหนักคะแนน 3
 ระดับปฏิบัติงานน้อย ให้นำหนักคะแนน 2
 ระดับปฏิบัติงานน้อยที่สุด ให้นำหนักคะแนน 1
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นรายข้อ ทั้ง 2 กลุ่ม
 3. คำนวณหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อของแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม
 4. วิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้นำชุมชน กับผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่หาได้ โดยใช้ t - test
- ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามที่เลือกตัวเลือกนั้น} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}}$$

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลคูณระหว่างคะแนนความถี่ที่กำหนดให้

N = ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \frac{(\sum fx)^2}{N}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx^2$ = ผลคูณระหว่างคะแนนกำลังสองกับความถี่

$\sum fx$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

2. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้นำชุมชน กับ ผู้ปกครองนักเรียนใช้

t - test (Independent) ชูศรี วงศ์รัตน์ (2527 : 180)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N} + \frac{S_2^2}{N}}}$$

t = ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

\bar{X}_1 = ค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้นำชุมชน

\bar{X}_2 = ค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้ปกครองนักเรียน

S_1^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนของผู้ปกครองนักเรียน

S_2^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนของผู้ปกครองนักเรียน

N_1 = จำนวนผู้นำชุมชนในกลุ่มตัวอย่าง

N_2 = จำนวนผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{ขณะที่ } df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{N_1}\right) + \left(\frac{S_2^2}{N_2}\right)}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{N_1}\right)}{N-1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{N_2}\right)}{N-1}}$$

เมื่อ df แทนชั้นแห่งความอิสระ

การแปลผล

การแปลผลของค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์มาตรฐานของ เบสต์ (Best 1977: 174) ซึ่งแปลค่าเฉลี่ยตามลำดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดหรือ ไม่ได้ปฏิบัติเลย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะได้นำเสนอวิธีการและผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้
ตอนที่ 1 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้าน
สถานภาพ เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด และอาชีพ

ตอนที่ 2 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานการ
การประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุม
เรื่องต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
2. การให้บริการแก่ชุมชน
3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน
4. การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
5. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ตอนที่ 3 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ตอบ
แบบสอบถามปลายเปิด

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. สถานภาพ

จากการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 3 พบว่า มี
ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 224 คน (ร้อยละ 50.34) และผู้ปกครองนักเรียน
จำนวน 221 คน (ร้อยละ 49.66)

ตารางที่ 3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้นำชุมชน	224	50.34
ผู้ปกครองนักเรียน	221	49.66

2. เพศ

จากการศึกษาเกี่ยวกับเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 245 คน (ร้อยละ 77.53) และเป็นเพศหญิง จำนวน 100 คน (ร้อยละ 22.47)

ตารางที่ 4 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	345	77.53
หญิง	100	22.47

3. อายุ

จากการศึกษาเกี่ยวกับอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.22) อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 37 คน (ร้อยละ 8.37) อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 155 คน (ร้อยละ 34.83) อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 158 คน (ร้อยละ 35.51) อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 75 คน (ร้อยละ 16.85) และอายุ 61 ปี ขึ้นไป จำนวน 19 คน (ร้อยละ 4.27)

ตารางที่ 5 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 21 ปี	1	0.22
21 - 30 ปี	37	8.37
31 - 40 ปี	155	34.83
41 - 50 ปี	158	35.51
51 - 60 ปี	75	16.85
61 ปีขึ้นไป	19	4.27

4. การศึกษาสูงสุด

จากการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาสูงสุด ระดับประถมศึกษา จำนวน 314 คน (ร้อยละ 70.56)

ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 82 คน (ร้อยละ 18.43) และสูงกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 49 คน (ร้อยละ 11.01)

ตารางที่ 6 การศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	314	70.56
มัธยมศึกษา	82	18.43
สูงกว่ามัธยมศึกษา	49	11.01

5. อาชีพ

จากการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพเกษตรกร จำนวน 269 คน (ร้อยละ 60.45) รับราชการ จำนวน 42 คน (ร้อยละ 9.44) พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 3 คน (ร้อยละ 0.67) ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 33 คน (ร้อยละ 7.42) ค้าขาย จำนวน 45 คน (ร้อยละ 10.11) รับจ้างจำนวน 37 คน (ร้อยละ 8.31) ลูกจ้างสถานประกอบการ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 2.25) และอื่น ๆ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 1.35)

ตารางที่ 7 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	269	60.45
รับราชการ	42	9.44
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	0.67
ธุรกิจส่วนตัว	33	7.42
ค้าขาย	45	10.11
รับจ้าง	37	8.31
ลูกจ้างสถานประกอบการ	10	2.25
อื่น ๆ	6	1.35

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น พบว่า

1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวม ($\bar{X} = 2.96$ และ 3.09 ตามลำดับ) และแต่ละรายข้อ การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ระดับ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน	
		ระดับ	\bar{X} S.D.	ระดับ	\bar{X} S.D.
1.	จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนเพื่อชี้แจงนโยบายหรือความก้าวหน้าของโรงเรียน	ปานกลาง	3.05 0.98	ปานกลาง	3.21 1.08
2.	จัดทำเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียน ออกเผยแพร่	ปานกลาง	2.63 1.00	ปานกลาง	2.74 1.10
3.	จัดให้มีป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน	ปานกลาง	2.69 0.90	ปานกลาง	2.83 1.05

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน	
		ระดับ	\bar{X} S.D.	ระดับ	\bar{X} S.D.
4.	จัดคณะครูคอยต้อนรับให้คำแนะนำ และ อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อกับทาง โรงเรียน	ปานกลาง	3.28 0.94	ปานกลาง	3.43 1.11
5.	ผู้บริหารโรงเรียนออกมาพบปะเยี่ยมเยียน ผู้ปกครอง หรือประชาชนในเขตบริการ ตามโอกาสที่เหมาะสม	ปานกลาง	2.84 1.03	ปานกลาง	2.93 1.11
6.	สนับสนุนให้ครูประจำชั้น ออกไปพบปะ ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชน ในชุมชน	ปานกลาง	2.85 0.93	ปานกลาง	3.01 1.12
7.	ดำเนินการเผยแพร่เกียรติประวัติที่ดีเด่น ของนักเรียน ครู และโรงเรียน เพื่อให้ ประชาชนได้รับทราบ	ปานกลาง	3.09 0.95	ปานกลาง	3.18 1.11
8.	สนับสนุนให้คณะกรรมการศึกษา ได้ แสดงบทบาทเป็นสื่อกลางระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	ปานกลาง	2.99 1.02	ปานกลาง	3.03 1.15
9.	ให้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการส่งเอกสาร ข่าวสารของทางราชการไปสู่ชุมชน	ปานกลาง	3.25* 1.01	ปานกลาง	3.46* 1.14
	รวมเฉลี่ย	ปานกลาง	2.96 0.64	ปานกลาง	3.09 0.83

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณารายละเอียดของการแสดงบทบาท ในด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 9 ประการ พบว่า ผู้นำชุมชนรับรู้ว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และจัดทำเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนออกเผยแพร่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในขณะที่ผู้ปกครองนักเรียนรับรู้ว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ให้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการส่งเอกสารข่าวสาร

ทางราชการไปสู่ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และจัดทำเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนออกเผยแพร่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$) และจากผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำชุมชนกับ ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเป็นรายชื่อ พบว่า ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ต่อบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ เป็นรายชื่อยังไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในเรื่องของการให้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการส่งเอกสารของทางราชการไปสู่ชุมชน ซึ่งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนมีการรับรู้ในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

2. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการให้บริการแก่ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$ และ 2.95 ตามลำดับ) และจากการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการให้บริการชุมชน ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชน กับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ระดับ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการให้บริการแก่ชุมชน

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน	
		ระดับ \bar{X}	S.D.	ระดับ \bar{X}	S.D.
1.	จัดบริการห้องสมุดให้แก่ประชาชนในชุมชน	น้อย 2.45	1.09	ปานกลาง 2.60	1.15
2.	จัดให้มีการให้คำปรึกษา แนะนำด้าน วิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน	น้อย 2.23	1.00	น้อย 2.39	1.11
3.	จัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพแก่ ประชาชนในชุมชน	น้อย 2.01	0.94	น้อย 2.12	1.04
4.	มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ หรือปรึกษา หารือในการจัดกิจกรรมของชุมชน	ปานกลาง 2.93	0.93	ปานกลาง 2.95	1.07
5.	จัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิง และพักผ่อน หย่อนใจแก่ประชาชนในชุมชน	ปานกลาง 2.54*	0.96	ปานกลาง 2.84*	1.07

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน	
		ระดับ \bar{X}	S.D.	ระดับ \bar{X}	S.D.
6.	อนุญาตให้ชุมชน หรือบุคคลในชุมชนใช้ อาคารสถานที่ของโรงเรียน	ปานกลาง	3.47 1.00	มาก	3.53 1.07
7.	อนุญาตให้ชุมชน หรือบุคคลในชุมชนได้ยืม เครื่องมือเครื่องใช้ของโรงเรียน ตามความ จำเป็น	ปานกลาง	3.29 0.96	ปานกลาง	3.38 1.13
8.	จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ สำหรับประชาชน หรือจัดสนามเด็กเล่นไว้ บริการแก่เด็กในชุมชน	ปานกลาง	3.21* 0.93	ปานกลาง	3.43* 1.08
9.	อนุญาตให้ประชาชนได้เข้าไปใช้สนามกีฬา ของโรงเรียน ในช่วงเวลาที่ไม่มีการเรียน การสอน	มาก	3.52* 1.00	มาก	3.81* 0.99
10.	นำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ แก่การดำรงชีวิต มาเผยแพร่ให้แก่ชุมชน	ปานกลาง	2.50 0.94	ปานกลาง	2.68 1.13
11.	ให้ความช่วยเหลือครอบครัวนักเรียน หรือ บุคคลอื่น ๆ ในชุมชน ในภาวะต่าง ๆ ที่ควรช่วยเหลือ	ปานกลาง	3.05 0.98	ปานกลาง	3.01 1.08
	รวมเฉลี่ย	ปานกลาง	2.84* 0.61	ปานกลาง	2.95* 0.76

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 เมื่อพิจารณารายละเอียดของการแสดงบทบาทในด้านการให้บริการแก่ชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 11 ข้อ พบว่า ผู้นำชุมชนเห็นว่า อนุญาตให้ประชาชนได้เข้าไปใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในช่วงเวลาที่ไม่มีการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.05$) ส่วนจัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชนกับจัดให้มีการให้คำปรึกษา แนะนำด้านวิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน และจัดบริการห้องสมุดให้แก่ประชาชนในชุมชน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.01, 2.23$ และ 2.45 ตามลำดับ) สำหรับผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่า อนุญาตให้ประชาชนได้เข้าไปใช้สนามกีฬาของโรงเรียน ในช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอน และอนุญาตให้ ชุมชน หรือบุคคลในชุมชน

ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$ และ 3.53 ตามลำดับ) ส่วนจัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน และจัดให้มีการให้ คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.12$ และ 2.39 ตามลำดับ) นอกจากนี้ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และจากผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชน กับ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน เป็นรายข้อส่วนใหญ่ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในเรื่องจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชนในชุมชนจัดบริเวณให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชนในชุมชน หรือจัดสนามเด็กเล่นไว้บริการแก่เด็กในชุมชน และอนุญาตให้ประชาชนได้เข้าไปสนามกีฬาของโรงเรียนในช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอนซึ่งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

3. ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$ และ 3.28 ตามลำดับ) และจากการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชน กับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ระดับ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน

ข้อ	บทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน	
		ระดับ \bar{X}	S.D.	ระดับ \bar{X}	S.D.
1.	ผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมงานของบุคคลหรือหน่วยงานในชุมชน ตามวาระอันสมควร	ปานกลาง 3.19*	0.98	ปานกลาง 3.39*	1.05
2.	ผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นที่จัดขึ้นในชุมชน	ปานกลาง 3.17	0.99	ปานกลาง 3.36	1.15
3.	สนับสนุนให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชุมชน ที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	ปานกลาง 3.42*	0.96	มาก 3.65*	1.07
4.	สนับสนุนให้ครูอาจารย์ เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามความเหมาะสม	ปานกลาง 3.09*	0.93	ปานกลาง 3.29*	1.07
5.	ผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือด้วยตนเองในการประชุมของชุมชน	ปานกลาง 3.01	0.97	ปานกลาง 3.14	1.12
6.	ให้ความร่วมมือในการจัดการแข่งขันกีฬาที่ประชาชนในชุมชนจัดขึ้น	ปานกลาง 3.27*	1.02	ปานกลาง 3.48*	1.16
7.	ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาท้องถิ่น การป้องกันกำจัดสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ	ปานกลาง 2.79*	1.00	ปานกลาง 3.05*	1.11
8.	ให้ความร่วมมือในการวางมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ของประชาชนในชุมชน	ปานกลาง 2.65*	1.00	ปานกลาง 2.86*	1.13
	รวม	ปานกลาง 3.07*	0.70	ปานกลาง 3.28*	0.88

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 10 เมื่อพิจารณารายละเอียดของการแสดงบทบาท ในด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 8 ประการ พบว่า ผู้นำชุมชนเห็นว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีข้อที่สนับสนุนให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชุมชนที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.42$) และข้อที่ให้ความร่วมมือในการวางมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.86$) สำหรับผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า สนับสนุนให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชุมชนที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีข้อที่ให้ความร่วมมือในการวางมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.86$) และจากผลการเปรียบเทียบเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ยกเว้นในเรื่องผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นที่จัดขึ้นในชุมชน และผู้บริหารเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือด้วย ตนเองในการประชุมของชุมชน ซึ่งกลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนมีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านการให้ชุมชนเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$ และ 3.22 ตามลำดับ) และจากการเปรียบเทียบการรับรู้ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ระดับ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน	
		ระดับ \bar{X}	S.D.	ระดับ \bar{X}	S.D.
1.	เชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน	ปานกลาง	3.41* 0.97	มาก	3.59* 1.05
2.	เชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในชุมชนมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน	น้อย	2.33* 0.95	ปานกลาง	2.65* 1.09
3.	เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน เป็นกรรมการศึกษาโดยเท่าเทียมกัน	ปานกลาง	3.17 1.04	ปานกลาง	3.31 1.13
4.	แสวงหาความร่วมมือด้านการเงินจากชุมชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริม การจัดการศึกษาของโรงเรียน	ปานกลาง	3.29 1.02	ปานกลาง	3.33 1.11
5.	แสวงหาความร่วมมือด้านแรงงานจากผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนในท้องถิ่น เพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน	ปานกลาง	3.11* 0.94	ปานกลาง	3.30* 1.11
6.	แสวงหาความร่วมมือด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ จากชุมชน เพื่อมาสนับสนุน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมของโรงเรียน	ปานกลาง	3.11 0.96	ปานกลาง	3.29 1.11
7.	เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน	ปานกลาง	3.00 1.03	ปานกลาง	3.04 1.13
	รวมเฉลี่ย	ปานกลาง	3.06* 0.70	ปานกลาง	3.22* 0.86

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 11 เมื่อพิจารณารายละเอียดของการแสดงบทบาทในด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 7 ประการ พบว่า ผู้นำชุมชนเห็นว่า เชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในชุมชนมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.33$) นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อที่เชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.41$) สำหรับผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่า เชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในชุมชนมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.33$) และจากผลการเปรียบเทียบเป็นรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3 ประการ คือ เชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน เชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในชุมชนมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน และแสวงหาความร่วมมือด้านแรงงานจากผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนในท้องถิ่นเพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน สำหรับข้อที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน เป็นกรรมการศึกษาโดยเท่าเทียมกัน แสวงหาความร่วมมือด้านการเงินจากชุมชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน แสวงหาความร่วมมือด้านการเงินจากชุมชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน แสวงหาความร่วมมือด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ จากชุมชน เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$ และ 3.04 ตามลำดับ) และจากการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชน กับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ระดับ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง
นักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน	
		ระดับ \bar{X}	S.D.	ระดับ \bar{X}	S.D.
1.	จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพบปะ กับประชาชนให้กับหน่วยงานของรัฐและ เอกชน	ปานกลาง	2.96 0.96	ปานกลาง	3.05 1.09
2.	จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของข่าวสาร ให้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน	ปานกลาง	3.00 0.95	ปานกลาง	3.17 1.09
3.	จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและหน่วยงาน ของรัฐในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม เกี่ยวกับศาสนา และขนบธรรมเนียม ประเพณีในชุมชน	ปานกลาง	3.09 0.97	ปานกลาง	3.17 1.11
4.	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการจัดหาทุน การศึกษาให้แก่แก่นักเรียนในโรงเรียน	ปานกลาง	2.98 1.02	ปานกลาง	3.14 1.14
5.	จัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การประกวด การแข่งขันตอบปัญหา ชิงทุน การแข่งขันกีฬา	ปานกลาง	3.07* 1.04	ปานกลาง	3.29* 1.14
6.	สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งชมรม สมาคม กลุ่มอาชีพ หรือมูลนิธิ เพื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียน	น้อย	2.29* 1.00	ปานกลาง	2.53* 1.13
7.	สนับสนุนให้ความร่วมมือกับศิษย์เก่าหรือ สมาคมครู ผู้ปกครอง ในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน	น้อย	2.34* 1.01	ปานกลาง	2.74* 1.07
8.	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการจัดบริการ ด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนในโรงเรียน	ปานกลาง	3.20* 1.00	ปานกลาง	3.40* 1.06

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน	
		ระดับ \bar{X}	S.D.	ระดับ \bar{X}	S.D.
9.	ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการ เพิ่มพูนความรู้ที่จะพัฒนาชีวิตของ ประชาชนในชุมชน	ปานกลาง	2.68* 1.02	ปานกลาง	2.88* 1.04
	รวมเฉลี่ย	ปานกลาง	2.85* 0.68	ปานกลาง	3.04* 0.83

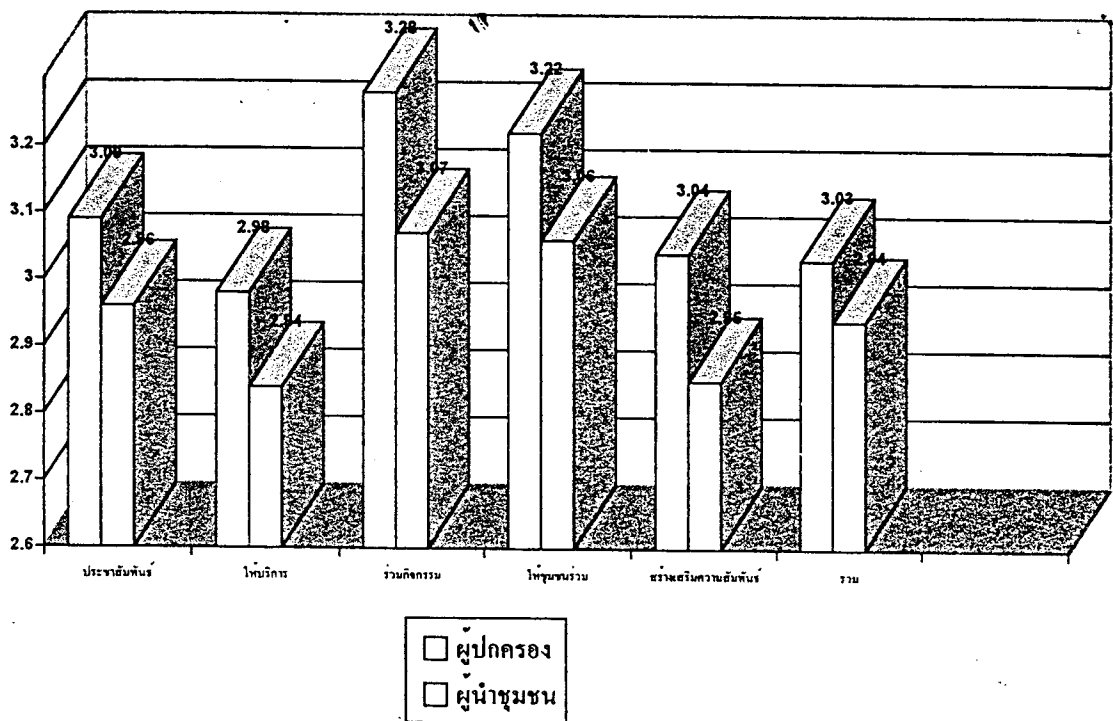
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 12 เมื่อพิจารณารายละเอียดของการแสดงบทบาทในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 9 ประการ พบว่า ผู้นำชุมชนเห็นว่า สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งชมรม สมาคม กลุ่มอาชีพ หรือมูลนิธิเพื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียนและชุมชน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.29$ และ 2.34 ตามลำดับ) ส่วนข้ออื่นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อร่วมมือกับหน่วยงานอื่น จัดบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.20$) สำหรับผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า การปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีร่วมมือกับหน่วยงานอื่น จัดบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.40$) และข้อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งชมรม สมาคม กลุ่มอาชีพ หรือมูลนิธิเพื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.53$) และจากผลการเปรียบเทียบเป็นรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) 5 ข้อ คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การประกวดการแข่งขันตอบปัญหาชิงทุน การแข่งขันกีฬา สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งชมรม สมาคม กลุ่มอาชีพ หรือมูลนิธิเพื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียน สนับสนุนให้ความร่วมมือกับศิษย์เก่า หรือสมาคมครูผู้ปกครอง ในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนในโรงเรียน และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการเพิ่มพูนความรู้ที่จะพัฒนาชีวิตของประชาชนในชุมชน ส่วนจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพบปะกันประชาชนให้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของข่าวสารให้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน และการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

ในการจัดหาทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียนในโรงเรียน กลุ่มผู้นำชุมชนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาโดยรวม 5 ด้าน ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$ และ 3.11 ตามลำดับ) และจากการเปรียบเทียบระดับการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังตารางที่ 13

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน
ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน

ภาพที่ 4.1 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน รวมทั้ง 5 ด้าน (ตามตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
รวมทั้ง 5 ด้าน

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	2.96	0.64	3.09	0.83
การให้บริการแก่ชุมชน	2.84*	0.61	2.98*	0.76
การร่วมกิจกรรมของชุมชน	3.07*	0.70	3.28*	0.76
การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	3.06*	0.70	3.22*	0.86
การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและ หน่วยงานอื่น	2.85*	0.68	3.04*	0.83
รวมเฉลี่ย	2.94*	0.56	3.03*	0.66

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 13 เมื่อพิจารณารายละเอียดการแสดงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ทั้งผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.28$ และ 3.07 ตามลำดับ) และด้านการให้บริการแก่ชุมชน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.84$ และ 2.98 ตามลำดับ) และจากผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน เป็นรายด้าน พบว่า ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ต่อบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ยกเว้น ด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งกลุ่มผู้นำชุมชนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ในระดับที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามคำถามปลายเปิด

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด 212 คน คิดเป็นร้อยละ 47.64 เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา แยกเป็นปัญหา และข้อเสนอแนะ โดยวิเคราะห์เฉพาะผู้ตอบแต่ละเรื่อง ในแต่ละข้อมีผู้ตอบไม่เท่ากัน ทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

ปัญหาการประชาสัมพันธ์โรงเรียน	จำนวน ความถี่	ร้อยละ
โรงเรียนและชุมชนอยู่ห่างไกลกัน	57	42.86
คนในชุมชนบางกลุ่มไม่มีบุตรหลานอยู่ในโรงเรียน	32	24.06
โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	26	19.54
ผู้บริหารให้ความสนใจการประชาสัมพันธ์โรงเรียนน้อย	18	13.54
ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์		
ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	36	25.17
โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองบ้าง	33	23.08
ผู้บริหารควรแจ้งเป็นหนังสือเพื่อประชาสัมพันธ์	27	18.88
ผู้บริหารควรกำหนดแผนงานโครงการให้ชัดเจน	18	12.59
ควรให้กรรมการศึกษามีบทบาทในการประชาสัมพันธ์	15	10.49
ควรจัดป้ายประกาศข่าวสารไว้หน้าโรงเรียน	14	9.79

2. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการให้บริการแก่ชุมชน

ปัญหาการให้บริการแก่ชุมชน	จำนวน ความถี่	ร้อยละ
โรงเรียนขาดการบริการด้านวิชาชีพ	72	34.13
โรงเรียนขาดการบริการด้านวิชาการ เช่น ห้องสมุด	67	31.75
โรงเรียนขาดวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก	52	24.64
ผู้บริหารและครูไม่เอื้ออำนวยในการบริการ	11	5.21
ผู้บริหารเลือกให้บริการเฉพาะราย	9	4.27

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ปัญหาการให้บริการแก่ชุมชน	จำนวน ความถี่	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะด้านการให้บริการแก่ชุมชน		
ควรให้มีการแนะนำด้านอาชีพแก่ชุมชน	74	39.57
ควรจัดบริการด้านวิชาการ	61	32.62
ควรของบประมาณจากทางราชการ หรือขอความร่วมมือจาก ชุมชนเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์	38	20.32
ควรพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	14	7.49

3. ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน

ปัญหาการร่วมกิจกรรมของชุมชน	จำนวน ความถี่	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียนให้เวลาในการร่วมกิจกรรมของชุมชนค่อนข้าง น้อยมาก	53	49.07
บ้านพักของผู้บริหารโรงเรียนอยู่นอกพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่	38	35.19
โรงเรียนขาดการประสานงานกับชุมชน	11	10.19
ครูได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ค่อนข้างน้อย		65.55
ข้อเสนอแนะด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน		
ผู้บริหารควรนำครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	44	32.59
ผู้บริหารควรเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง	32	23.71
ควรร่วมกิจกรรมชุมชนด้วยความจริงใจ	31	22.96
ควรใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนตามโอกาส หรือนอกเวลาเรียน	28	20.74

4. ด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

ปัญหาการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ ความถี่
ผู้ปกครองมีฐานะยากจน	56	37.84
ติดภารกิจในการประกอบอาชีพ	47	31.76
โรงเรียนกับชุมชนไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	20	13.51
ผู้บริหารและครูขาดการประสานงานกับชุมชน	14	9.46
ไม่มีการชี้แจงเรื่องการเงินที่ได้รับจากการบริจาค	11	7.43
ข้อเสนอแนะด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน		
ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับชุมชนให้มาก	51	39.23
ควรประสานงานกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ	42	32.30
ควรชี้แจงการรับ - จ่ายเงินที่ได้จากการบริจาค	19	14.62
จัดกิจกรรมไม่ควรมุ่งแต่เงิน ควรคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียน	18	13.45

5. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ปัญหาการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	จำนวน	ร้อยละ ความถี่
ผู้บริหารและครูเข้ากับคนในชุมชนและหน่วยงานอื่นไม่ค่อยได้	39	40.20
ผู้บริหารและครูมักไม่ยอมรับข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองนักเรียน	22	22.68
ผู้บริหารและครูให้ความเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนการสอนน้อย	18	18.56
หน่วยงานเอกชนพร้อมที่ช่วยเหลือโรงเรียน แต่ขาดการประสานงานที่ดี	10	10.30
เวลาชุมชนมีงานผู้บริหารและครูไม่ค่อยให้ความสนใจ	8	8.26

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ปัญหาการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	จำนวน	ร้อยละ ความถี่
ข้อเสนอแนะด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและ หน่วยงานอื่น		
ผู้บริหารและครูควรสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและ หน่วยงานอื่นให้ให้มาก	31	28.44
ควรจัดตั้งกองทุนมูลนิธิ	27	24.77
ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองบ้าง	23	21.10
ผู้บริหารควรเข้าร่วมงานด้วยตนเอง	15	13.76
ควรจัดตั้งชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมผู้ปกครองครู	13	11.93

6. ด้านอื่น ๆ ตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ

ปัญหาด้านอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ ความถี่
นักเรียนขาดระเบียบวินัย	31	29.53
นักเรียนคบเพื่อนไม่ดีไม่หนีโรงเรียน	26	24.76
ผู้บริหารไม่ค่อยอยู่โรงเรียน	22	20.95
ปัญหาด้านความประพฤติของผู้บริหารและครู	17	16.19
ครูมาทำงานสาย	9	8.57
ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ		
ผู้บริหารและครูควรสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ให้มาก	31	21.09
การคัดเลือกผู้บริหารและครูควรเลือกคนดี ๆ	47	31.97
ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชนควรร่วมกันกวดขันนักเรียนด้าน ความประพฤติ	42	28.57
ผู้บริหารและครูควรอยู่ประจำในท้องถิ่น	27	18.37

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง นักเรียน นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตาม การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อบทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. เพื่อมุ่งแสวงหาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 450 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 225 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบง่าย ผู้ปกครองนักเรียน 225 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีร้อยละของเคอร์ลินเจอร์ (Kerlinger)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบไปด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ของผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 44 ข้อ ซึ่งมี เนื้อหาครอบคลุมบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5 ด้าน คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การร่วม กิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์

กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์แก่การอภิปรายผลการวิจัย

ทั้งนี้ได้วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีกระจายและรวบรวมแบบสอบถามโดยทีมงานจากกลุ่มบุคคลที่สนใจการวิจัย จำนวน 5 คน แบ่งความรับผิดชอบคนละ 15 โรงเรียน จากแบบสอบถามที่กระจายออกไปทั้งหมด 450 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนทั้งสิ้น 445 ฉบับ หรือคิดเป็น ร้อยละ 98.88

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC+ ดังนี้

1. หาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม สถานภาพ เพศ อายุ การศึกษา สูงสุด และอาชีพ
2. หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยจำแนกเป็นรายข้อรายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของเบสต์ (Best 1977: 174)
3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย การรับรู้ของผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นรายข้อรายด้านและรวมทุกด้าน ด้วยวิธีทดสอบค่า t - test
4. จัดลำดับความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สรุปการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จากการศึกษาบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า

1.1 ผู้นำชุมชน มีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน การรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

1.2 ผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งโดยภาพรวม และพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกันกับผู้นำชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบ การรับรู้ของผู้นำชุมชนกับการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อพิจารณารวมทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ตารางที่ 13 และเมื่อเปรียบเทียบแยกในแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้

2.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 8)

2.2 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการให้บริการแก่ชุมชน ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) (ตารางที่ 9)

2.3 ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) (ตารางที่ 10)

2.4 ด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชน กับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) (ตารางที่ 11)

2.5 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชนและหน่วยงานอื่น ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) (ตารางที่ 12)

3. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามที่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนเสนอมา พิจารณาจากความถี่เป็นรายด้าน ปรากฏดังนี้

3.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โรงเรียนและชุมชนอยู่ห่างไกลกัน คนในชุมชนบางกลุ่มไม่มีบุตรหลานอยู่ในโรงเรียน โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารให้ความสนใจงานประชาสัมพันธ์น้อย

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรกำหนดแผนงานโครงการและควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองบ้าง ผู้บริหารควรแจ้งเป็นหนังสือเพื่อประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารและครูควรเข้าไปพบปะกับผู้ปกครองนักเรียนและคนในชุมชนบ้าง ควรให้กรรมการศึกษามีบทบาทในการประชาสัมพันธ์และมีการประชุมกันบ้างตามโอกาสอันสมควร และควรจัดป้ายประกาศข่าวสารไว้หน้าโรงเรียน

3.2 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน พบปัญหาและข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับตามความถี่ ดังนี้ โรงเรียนขาดการบริการด้านวิชาชีพโรงเรียนขาดการบริการด้านวิชาการ เช่น ห้องสมุด โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวก ผู้บริหารและครูไม่เอื้ออำนวยในการบริการ ผู้บริหารเลือกให้บริการเฉพาะราย

ข้อเสนอแนะ ควรให้มีการแนะนำด้านอาชีพแก่ชุมชน ควรจัดบริการด้านวิชาการแก่ชุมชนควรขอรับจากทางราชการ หรือขาดความร่วมมือจากชุมชนจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ผู้บริหารควรพัฒนาบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะสนามกีฬาและสนามเด็กเล่น

3.3 ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน พบปัญหาและข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับตามความถี่ ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนให้เวลาในการร่วมกิจกรรมของชุมชนค่อนข้างน้อย บ้านพักของผู้บริหารโรงเรียนอยู่นอกพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ โรงเรียนขาดการประสานงานกับชุมชน ครูได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรนำครู นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และด้วยความจริงใจ ผู้บริหารควรเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง ควรใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ตามโอกาสอันควร หรือควรใช้เวลานอกราชการ

3.4 ด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน พบปัญหาและข้อเสนอแนะ จากกลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับตามความถี่ ดังนี้ ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ผู้ปกครองติดภารกิจ ในการประกอบอาชีพ โรงเรียนกับชุมชนไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้บริหารและครูขาดการ ประสานงานกับชุมชน ไม่มีการชี้แจงเรื่องการเงินที่ได้รับจากการบริจาค

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับชุมชนให้มาก ควรประสานงานกับ ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ควรชี้แจงการรับ- การจ่ายเงินที่ได้รับจากการบริจาคให้ชุมชนได้ทราบ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนไม่ควรมุ่งแต่ เงินเพียงอย่างเดียว ควรคำนึงถึงผลที่เกิดกับนักเรียนเป็นหลัก

3.5 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น พบปัญหาและข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับตามความถี่ ดังนี้ ผู้บริหารและครูเข้า กับคนในชุมชนและหน่วยงานในชุมชนไม่ได้ ผู้บริหารและครูมักไม่ยอมรับข้อเสนอแนะจาก ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารและครูเอาใจใส่ใ้ใ้ด้านการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย หน่วยงาน เอกชนพร้อมที่จะช่วยเหลือโรงเรียนแต่ยังขาดการประสานงานที่ดี เวลาชุมชนมีงานผู้บริหารและ ครูไม่ค่อยให้ความสนใจ

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารและครูควรสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นให้ มาก ๆ ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองและผู้นำชุมชนบ้าง ผู้บริหารควรเข้า ร่วมงานของชุมชนและหน่วยงานอื่นด้วยตนเอง ควรจัดตั้งชมรมศิษย์เก่า ชมรมผู้ปกครองครู หรือกองทุนมูลนิธิเพื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียน

3.6 ด้านอื่น ๆ พบปัญหาและข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับตาม ความถี่ ดังนี้ นักเรียนขาดระเบียบวินัย ปัญหานักเรียนคบเพื่อนไม่ดีหนีโรงเรียน ผู้บริหารไม่ค่อย อยู่โรงเรียน ครูมาทำงานสาย ความประพฤติของผู้บริหารและครู

ข้อเสนอแนะ การคัดเลือกผู้บริหารและครู ควรเลือกผู้ที่มีความคิดดี มีคุณงาม ความดี เอาใจใส่ในการทำงาน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ควรร่วมมือกันเข้มงวดกวดขันนักเรียนให้ ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย ผู้บริหารและครูควรอยู่ประจำในท้องถิ่น

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่น่ามาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาศึกษา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้งห้า ด้าน คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$ และ $\bar{X} = 3.03$ ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ผลการวิจัยครั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนิทหา บุญขวัญ (2534: 136) ที่ศึกษา การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูอาจารย์และประธานกรรมการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ สวาท หาญกลับ (2534: 145) ที่ศึกษาการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดตรัง อยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา อุดเดช (2528: 109) ที่พบว่า พฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการวิจัยครั้งนี้ กับผลการวิจัยระหว่างปี พ.ศ.2518-2524 ซึ่ง พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับต่ำ คืออยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด หรือไม่มีเลย (วิรัตน์ ศิริบุรณ์ 2518; จันทรานี สงวนนาม 2518; สมัคร หนูไพโรจน์ 2518; ปรีดา เอื้อตระกูล 2518; ประจวบ ต่อดตระกูล 2519; ทนงศักดิ์ คุ่มไชนะ 2519; เฉลิม แซ่มซ้อย 2519; วิทยา บุญสม 2521; คง โพธิบัณฑิต 2522; ประพันธ์ สุริหาร 2522; และฉลาด บุตรเนียร 2524)

ข้อแตกต่างดังกล่าว สามารถกำหนดข้อสันนิษฐานได้หลายประเด็น คือ

1.1 การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมุ่งเน้น ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526: 25) ระบุว่า “...จะมอบอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานปฏิบัติให้มากที่สุด เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองของความต้องการของท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษามากขึ้น...” ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) และยังคงสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบัน (2538) ที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2538 (เจลีเยว ดียีน 2538: 3) ความตอนหนึ่งว่า “...ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น... ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยองค์กรชุมชนสถานประกอบการเอกชนและองค์กรผู้ปกครอง...”

นโยบายดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องเคลื่อนไหวในการพัฒนาระบบการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อเป็นการสนองตอบโดยตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา และแสวงหาความร่วมมือในการจัดการศึกษาจากองค์กรชุมชน สถานประกอบการเอกชน และองค์กรผู้ปกครอง เป็นเหตุทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้ความสนใจการบริหารงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้เกิดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ข้อเท็จจริงดังกล่าวจะเห็นได้จาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.: 26) ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนประถมศึกษา จัดกิจกรรมในลักษณะของโรงเรียนชุมชน โดยไม่ต้องจัดตั้งให้เป็นโรงเรียนชุมชนโดยเฉพาะจึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาได้เพิ่มบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้นกว่าที่เคยดำเนินอยู่ เพราะการจัดกิจกรรมในลักษณะของโรงเรียนชุมชน เป็นการนำโรงเรียนเข้าไปพัฒนาชุมชนและสามารถดึงชุมชนเข้ามาร่วมพัฒนาโรงเรียนอีกส่วนหนึ่งด้วย

จากข้อสันนิษฐานดังกล่าว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนรับรู้การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพิ่มขึ้นจากระดับน้อย น้อยที่สุด และไม่มีเลย เป็นระดับปานกลาง ดังกล่าว

1.2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องปฏิบัติ ผลการประจักษ์ระดมความคิดของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 23) สรุปว่า โดยทั่ว ๆ ไปแล้วงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 6 แต่ในโรงเรียนขนาดเล็กในชนบทห่างไกลอาจมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 5 และผู้บริหารควรใช้เวลาในการบริหารงานนี้โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 2-4 ชั่วโมง แล้วแต่สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน จากการศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2525-2534) นั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.: 85) พบว่าการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละด้านยังขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งรวมถึงการบริหารงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย ดังนั้น ในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ทุกงานใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน และยังเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึก อุดมการณ์ และความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน จะเห็นได้จากโครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยมุ่งให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา รับทราบระบบแนวทางการปฏิบัติได้รับความรู้ประสบการณ์ในการบริหาร เพื่อที่จะปรับปรุงการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสืบต่อไป

เจตนารมณ์ดังกล่าว ย่อมส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนา การบริหารงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมองเห็นความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพิ่มขึ้น ทำให้ปฏิบัติงานด้านนี้ด้วยความเอาใจใส่มากขึ้น ปรากฏผลทำให้ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนได้รับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพิ่มขึ้นจากระดับน้อยในช่วงก่อน ๆ เป็นปานกลางในช่วงนี้

1.3 ข้อสันนิษฐานอีกประการหนึ่ง คือ การพิจารณาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน เดิมได้รับการแต่งตั้งจากผู้บังคับบัญชา ไม่ได้รับการอบรมด้านการบริหารงานโรงเรียนมาโดยตรง จึงขาดความชัดเจนในบทบาท กระบวนการ การวางแผนการปฏิบัติงาน และกระบวนการบริหารงานเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529: 3-4) แต่ปัจจุบันการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนต้องผ่านกระบวนการคัดสรรที่เป็นระบบ มีการฝึกอบรมด้านการบริหาร กระบวนการบริหารก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง ย่อมทำให้ผู้บริหารรุ่นใหม่ ๆ มีความชัดเจนในบทบาทของตนเองมากขึ้น อันเป็นเหตุทำให้ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสูงขึ้นกว่าช่วงก่อน ๆ

2. เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แยกเป็นรายด้านพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.96 และ 3.09 ตามลำดับ) ที่เป็นเช่นนี้อาจสันนิษฐานได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่อาจจะยังไม่ได้กำหนดแผนงาน โครงการการประชาสัมพันธ์ และมอบหมายภารกิจหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้กับบุคลากรในโรงเรียนอย่างแน่ชัด กรรมการศึกษาไม่มีโอกาสได้แสดงบทบาทในด้านนี้ ประกอบกับโรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงาน สภาพโรงเรียนและชุมชนอยู่ห่างไกลกัน แม้แต่ผู้บริหารเองอาจให้ความสำคัญต่องานประชาสัมพันธ์โรงเรียนค่อนข้างน้อย จึงทำให้การประชาสัมพันธ์ดำเนินไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ บรรจง ชูสกุลชาติ (2533: 1) แสดงความเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการที่ผ่านมาเป็นไปอย่างไม่มีระบบ ไม่มีนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ ไม่ค่อยมีความรู้ในหลักการประชาสัมพันธ์ จึงไม่ค่อยได้ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ประชาชนทราบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมอง สุวรรณวงศ์ (2519: 104) ที่พบว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อย นอกจากนี้ กรรมการศึกษาในฐานะสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนใหญ่มิได้ดำเนินบทบาทตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ วิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529: 73) ชี้แจงว่า เป็นเพราะกรรมการศึกษาส่วนใหญ่ไม่รู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง และที่พบอีกปัญหาหนึ่งคือ โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการจัดทำเอกสาร ขาดงบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ที่จะดำเนินงาน ทำให้ไม่สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2531: 15) น่าจะสรุปได้ว่าสาเหตุเหล่านี้ทำให้ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน น่าจะมีบทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในระดับสูงขึ้น ถ้าพิจารณาปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามจากคำถามปลายเปิดในตอนที 3 คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบาย แผนงานและโครงการการจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ชัดเจน เปิดโอกาสให้ครู ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนด

รวมทั้งหาวิธีการแจ้งให้ชุมชนได้ทราบข่าวสารอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 12) ได้ระบุให้โรงเรียนประถมศึกษา กำหนดและยึดนโยบาย แผนงาน โครงการในการดำเนินงานทุกด้าน ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าเครื่องกำหนดทิศทางให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานไปสู่จุดหมายเดียวกันได้ ทั้งเป็นการสะดวกแก่การตรวจสอบความสำเร็จหรือความผิดพลาดของงานก็คือ นโยบาย แผนงาน และโครงการ

ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนครูอาจารย์และกรรมการศึกษา ให้รับบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ตลอดจนปลูกฝังเจตคติและปรับปรุงบุคลิกภาพให้เป็นนักประชาสัมพันธ์ที่ดี วิธีที่วิธีหนึ่งก็คือการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพราะ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523: 71) เห็นว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และแนวทางการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้วเท่านั้น จึงจะดำเนินงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้

สำหรับในด้านการแจ้งข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ ผู้บริหารต้องกำหนดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานให้ชัดเจนและต้องสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์หรือจุลสารในการประชาสัมพันธ์ให้เพียงพอ เมธี ปิลันธนานนท์ (2525: 265) เห็นว่า เพื่อให้งานประชาสัมพันธ์โรงเรียนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรจัดงบประมาณให้เพียงพอแก่ความจำเป็น ส่วนวิธีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนนั้นจัดได้หลายวิธีหลายรูปแบบ โดยปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพของชุมชน ประจวบ อินออด (2530: 30) เชื่อมั่นว่า กิจกรรมที่โรงเรียนต้องกระทำคือ การจัดประชุม เพราะการจัดประชุมเป็นกิจกรรมหลักหรือกิจกรรมพื้นฐานของการประชาสัมพันธ์ นอกจากจะแจ้งเรื่องราวได้อย่างเป็นทางการแล้ว หากมีปัญหาก็สามารถโต้ตอบกันได้ทันที แต่ไม่ควรประชุมบ่อยหรือใช้เวลานานเกินไป ควรประชุมเฉพาะเรื่องสำคัญ ๆ รายละเอียดปลีกย่อยควรแจ้งเป็นเอกสาร แต่รูปแบบที่ หวน พินรุพันธ์ (2528: 11) เสนอไว้ว่าพิจารณาคือ จัดทำสิ่งพิมพ์ อัดสำเนาเป็นแผ่นพับหรือเย็บเล่มก็ได้ และออกเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน หรือรายภาคก็ได้แล้วแต่เหมาะสมตามงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 28) เสนอกิจกรรมที่โรงเรียนควรกระทำเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ การประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน และการพบปะเยี่ยมเยียนในวาระอันควร

2.2 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน พบว่าผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน รับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.84 และ 2.98 ตามลำดับ) และเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในอันดับต่ำสุด และจากการเปรียบเทียบ

การรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการให้บริการแก่ชุมชนระหว่างผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

ด้านผู้นำชุมชนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อนุญาตให้ประชาชนเข้าไปใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอน อยู่ในระดับสูง จัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพแก่ประชาชน จัดให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาชีพแก่ประชาชน และจัดบริการห้องสมุดให้แก่ประชาชนในชุมชน อยู่ในระดับต่ำ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กลุ่มผู้นำชุมชนรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในข้อ อนุญาตให้ประชาชนเข้าไปใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูง ส่วนข้อจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ประชาชน จัดให้คำปรึกษาวิชาชีพแก่ประชาชน และจัดบริการห้องสมุดให้แก่ประชาชนในชุมชน อยู่ในระดับต่ำ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน พบว่า อนุญาตให้ประชาชนเข้าไปใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอน และอนุญาตให้ชุมชนหรือบุคคลภายในชุมชนได้ยืมเครื่องมือเครื่องใช้ของโรงเรียนตามความจำเป็น อยู่ในระดับสูง ส่วนในข้อจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ประชาชนและจัดให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน อยู่ในระดับต่ำ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง แม้จะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ก็ตามแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วมีระดับสูง ระดับต่ำ และระดับปานกลาง เป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมของโรงเรียนประถมศึกษาในการที่จะให้บริการแก่ชุมชน โดยเฉพาะการให้คำปรึกษาด้านวิชาชีพแก่ประชาชน จึงทำให้ ผู้บริหารไม่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานด้านการให้บริการแก่ชุมชน สอดคล้องกับ สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534: 102) ระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารงานท่ามกลางความไม่พร้อมของทรัพยากรการบริหาร และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชอบ ภิญาคอง และคณะ (2526: 71) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาไม่มีความพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชนเกือบทุกด้าน และสิรัตน์ สุทธิธारा (2529: 92) ได้ศึกษาการบริการชุมชนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตรัง พบว่า กิจกรรมบริการชุมชนที่โรงเรียนทำอยู่ ตามความต้องการของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับการให้บริการแก่ชุมชน โดยอนุญาตให้ประชาชนเข้าไปใช้สนามกีฬาของโรงเรียน ในช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอน และอนุญาตให้ประชาชนได้เข้าไปใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในช่วงที่ไม่มีการเรียนการสอน และอนุญาตให้ชุมชนหรือบุคคลในชุมชนได้ยืมเครื่องมือเครื่องใช้ของโรงเรียนตามความจำเป็น ซึ่งผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนมีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับสูงนั้น น่าจะมีสาเหตุมาจาก โรงเรียนส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่ในชนบท

มีสถานที่ค่อนข้างกว้างขวาง สามารถจัดสร้างสนามกีฬาไว้ในโรงเรียนได้หลายอย่าง หลังจากเลิกเรียนหรือในช่วงวันปิดเรียน ชุมชนสามารถมาใช้บริการได้ จึงเป็นการสนองตอบความต้องการของชุมชนได้อย่างเพียงพอ ส่วนเครื่องมือเครื่องใช้ที่ปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาได้รับวัสดุครุภัณฑ์เกี่ยวกับงานบ้าน งานครัว งานเกษตรอย่างเพียงพอ จึงสามารถบริการแก่ชุมชนได้ค่อนข้างทั่วถึง แตกต่างไปจากระยะก่อน ๆ ซึ่ง ขอบ ภิญญาคง และคนอื่น ๆ (2526: 91) ระบุว่า โรงเรียนยังขาดแคลนห้องสมุด ห้องประชุม สนามกีฬา โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องขยายเสียงรวมทั้งเครื่องมือการเกษตร สำหรับส่วนที่อยู่ในระดับต่ำ คือ จัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน และจัดให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนิทหา บุญขวัญ (2535: 140) ซึ่งได้ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทัศนะของครูอาจารย์และประธานกรรมการศึกษา พบว่าการจัดให้มีการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพที่เหมาะสมแก่บุคคลในชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุจาก ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ดีพอที่จะให้บริการในด้านวิชาชีพแก่ชุมชนได้ และอีกประการหนึ่งภารกิจในโรงเรียนของผู้บริหารและครูผู้สอนในเรื่องของการเร่งคุณภาพของนักเรียน ประกอบกับการขาดแคลนครูรวมทั้งผู้บริหารและครูไม่อยู่ในท้องที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ จึงเป็นเหตุให้บทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชนเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนอยู่ใน ระดับต่ำ

สำหรับการจัดห้องสมุดให้แก่ประชาชนในชุมชน การรับรู้ของผู้นำชมที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับต่ำนั้น น่าจะมาจากสาเหตุที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดห้องสมุดได้เพราะบางโรงเรียนห้องเรียนก็ไม่เพียงพอ หรือถึงแม้จัดห้องสมุดได้ก็ไม่สามารถที่จะจัดให้ได้มาตรฐานพอที่จะให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนได้ เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณที่จะซื้อหนังสือ ซึ่งแม้แต่หนังสือพิมพ์รายวัน ครุยังต้องเฉลี่ยเงินกันจัดซื้อ อีกประการหนึ่งคือ ข้อจำกัดในเรื่องบุคลากรที่จะให้บริการ จึงเป็นเหตุให้ผู้นำชมชุมชนมองว่า การบริการห้องสมุดอยู่ในระดับต่ำ

การให้บริการแก่ชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์มากขึ้น หากผู้บริหารโรงเรียนนำข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานด้านนี้ คือ การจัดให้มีการแนะนำด้านอาชีพแก่ชุมชนโดยนักวิชาการหรือศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ ขอความร่วมมือจากชุมชนหรือหน่วยงานเอกชนจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ เครื่องมือเครื่องใช้ไว้ใช้ในโรงเรียนและให้บริการแก่ชุมชน พัฒนาโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน โดยเฉพาะสนามเด็กเล่น สนามกีฬา

ของโรงเรียน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536: 111) เสนอแนวปฏิบัติในการให้บริการแก่ชุมชนว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการบริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนโดยกำหนดแนวทางในการให้บริการแก่ชุมชน ให้บริการด้านความรู้และวิชาการแก่ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น อบรมให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพ ให้บริการด้านบุคลากรแก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ให้บริการด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และอำนวยความสะดวกรวดเร็วในการติดต่องานต่าง ๆ ที่โรงเรียน

2.3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนมีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$ และ 3.28 ตามลำดับ) และเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในอันดับที่ 1 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า สนับสนุนให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชุมชนเกี่ยวกับ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง นักเรียนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับสูง นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ ถึงแม้การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนจะมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในจำนวน 5 ด้าน แต่ก็ยังคงอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกับด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนไม่พักอาศัยอยู่ในห้องที่เขตบริการของโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเสร็จภารกิจแล้วก็รีบกลับบ้าน ประกอบกับชุมชนอยู่กระจัดกระจายห่างไกลกัน และที่สำคัญคือ ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะแบกรับภาระหนี้สินต้องดิ้นรนประกอบอาชีพเสริมหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ยิ่งถ้าเป็นวันหยุดหรือวันปิดภาคเรียนผู้บริหารและบุคลากรจะกลับไปภูมิลำเนาของตน ทำนองเดียวกันกับที่ สันทนา บุญขวัญ (2535: 141) กล่าวว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูอาจารย์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่นอกพื้นที่มีงานสอนมาก เมื่อเสร็จงานรีบกลับบ้านสำหรับ สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534: 103) ระบุว่า ความไม่เข้าใจระหว่างชุมชนและข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมทั้งปัญหาทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ วิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529: 57) ให้ข้อสังเกตว่า ปัญหาทางการเมืองและความปลอดภัยในสวัสดิภาพของชีวิตและทรัพย์สินถูกคุกคามในบางพื้นที่ ทำให้บุคลากรในโรงเรียนไม่กล้าเสี่ยงเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527: 70) สรุปว่าบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้พักอาศัยอยู่ในท้องถิ่น หรือเขตบริการของโรงเรียน โอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเสนอแนะความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมของชุมชนจึงค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่ค่อยได้รับทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่าง

แท้จริง จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นน่าจะทำให้ บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ด้าน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนยังอยู่ในระดับปานกลาง

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในข้อสนับสนุนให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของ ชุมชนเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับสูงนั้น น่าจะเป็นเพราะว่า การจัด กิจกรรมเกี่ยวกับชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ส่วนใหญ่ ต้องอาศัยสถานที่วัด หรือโรงเรียนเป็น ศูนย์กลางในการจัดงาน ซึ่งโรงเรียนและวัดมักจะอยู่ด้วยกันอยู่แล้ว ฉะนั้นโอกาสที่ผู้บริหาร โรงเรียนบุคลากรในโรงเรียน จะได้เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้จึงมีสูง ซึ่ง สินเทา บุญขวัญ (2535: 141) กล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นที่จัดขึ้นในชุมชน การสนับสนุนให้ครูอาจารย์ ทำงานร่วมกับชุมชนตามความเหมาะสมนั้น ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก น่าจะเป็นเพราะว่ากิจกรรม เหล่านี้จัดขึ้นไม่บ่อย และจัดสถานที่ที่ไม่ห่างไกลจากโรงเรียนมากนัก โดยเฉพาะจัดขึ้นในวัด ซึ่ง ส่วนใหญ่โรงเรียนและวัดจะอยู่ใกล้กันหรืออยู่ในที่เดียวกัน จึงทำให้ครูอาจารย์มีโอกาสเข้าร่วม ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวพิศ หกสุวรรณ (2527: 100) ที่พบว่าการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น การปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มากเพียงข้อเดียว คือ การ ร่วมมือกับวัดจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และพิธีต่าง ๆ ของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดส่วนใหญ่มีประโยชน์มาก สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ เช่น ผู้บริหารควรนำครู นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และด้วยความจริงใจ ในช่วงเทศกาลงานบุญ งานประเพณีในท้องถิ่นผู้บริหารควรเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง การร่วมกิจกรรมของบุคคลในชุมชนควรใช้เวลาในโอกาสอันควร หรือควรใช้ เวลานอกราชการ อีกประการหนึ่งเป็นเรื่องที่ควรตระหนัก คือ ความศรัทธา ผู้บริหารและ ครูจะต้องสร้างศรัทธาต่อประชาชนในชุมชน จะทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนเป็นไปด้วย ความราบรื่นผสมกลมกลืนได้เป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ประชาชนขาดความศรัทธา ในตัวผู้บริหารและครู เพราะผู้บริหารและครูมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ ไม่อุทิศเวลาให้แก่ การศึกษาอย่างจริงจัง จึงมีเวลาให้กับโรงเรียนและติดต่อกับประชาชนน้อยมาก บางคน ประพฤติไม่เหมาะสมที่จะเป็นครู จึงทำให้ขาดความรักและศรัทธา (วีรชัย ศรีเมือง 2537: 11)

2.4 ด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน พบว่า ทั้งผู้นำชุมชนและ ผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรม ของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.06 และ 3.22 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนมีการรับรู้ต่อบทบาท ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับสูงเพียงข้อเดียว นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับบทบาทของตนเอง ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนมักเข้าใจว่ากิจกรรมของโรงเรียนเป็นเรื่องของครู ประชาชนไม่เกี่ยว ส่วนผู้บริหารกับครูกลับคิดว่ากิจกรรมของโรงเรียนก็คือ กิจกรรมของเด็ก ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือ ดังที่ วีรชัย ศรีเมือง (2537: 11) ระบุว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เพราะขาดความรู้ความเข้าใจไม่ค่อยสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลาน ปล่อยให้เป็นการของโรงเรียนฝ่ายเดียวและประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนที่พึงมีต่อโรงเรียน เข้าใจว่า โรงเรียนเป็นของรัฐ ประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับ สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534: 105) เห็นว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพ ซึ่งบางส่วนต้องละทิ้งถิ่นไปประกอบอาชีพยังต่างจังหวัด หรือต่างประเทศ ทำให้ไม่มีเวลาที่จะให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวณี เสนาสู (2529: 124) กล่าวว่า ประชาชนต้องหาเช้ากินค่ำ หากหยุดไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียนรายได้ที่ทำอยู่จะขาดไปก็จะเดือนร้อนเกี่ยวกับครอบครัว สำหรับการเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในชุมชนมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน จัดอยู่อันดับสุดท้ายทั้งการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนอาจสืบเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนละเลยต่อการที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเสริมภูมิปัญญาของตนเองและนักเรียนซึ่งทำให้เกิดผลกระทบไปถึงความร่วมมือในด้านการเงิน ด้านแรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนาน ลิ้มปีเศวตกุล (2523: 70) พบว่า สมรรถภาพในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ข้อที่ครูใหญ่ให้ความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนเชิญผู้มีความรู้ความชำนาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนและยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ณรงค์ แผ้วพลสง (2528: 114) ซึ่งได้ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 ในทัศนะของครู พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนเชิญผู้ปกครอง หรือผู้ชำนาญในอาชีพบางอย่างในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร

ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดส่วนใหญ่มีประโยชน์มาก สำหรับผู้บริหารที่จะนำไปประยุกต์ใช้ เช่น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับชุมชน ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชนโดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้าน กำหนด การที่จะให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ควรชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ชุมชนทราบ และควรแสดงบัญชีรายรับ รายจ่ายให้ทราบโดยทั่วกัน การจัดกิจกรรมของโรงเรียน ไม่ควรมุ่งแสวงหาแต่เงินเพียงอย่างเดียว ควรคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534: 106) เสนอแนวปฏิบัติน่าสนใจว่า โรงเรียนควรแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ศิษย์เก่าและพ่อค้าประชาชน ซึ่งเป็นแกนนำในชุมชน

เป็นกรรมการศึกษาเพื่อร่วมปรึกษาหารือ วางแผนงานโครงการจัดกิจกรรมของโรงเรียนให้ชัดเจน และมีคุณค่าต่อชุมชน โดยเปิดโอกาสเชิญชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536: 111-112) เสนอแนวปฏิบัติไว้ ดังนี้ งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนของชุมชน เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือโรงเรียนทั้งด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์และแนวคิด ปฏิบัติโดยประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยชุมชนอาจเข้ามาช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ แรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์ จัดลำดับความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ที่โรงเรียนเห็นว่าควรขอสนับสนุนจากชุมชนและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ จัดทำโครงการเพื่อขอการสนับสนุนจากชุมชน จัดให้มีการยกย่องตอบขอบคุณแก่ผู้ช่วยเหลือโรงเรียน จัดทำรายงานการให้ความช่วยเหลือจากชุมชนเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

2.5 ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น พบว่า ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน รับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$ และ 3.04 ตามลำดับ) พิจารณารายข้อ พบว่า การรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียน อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ส่วนการรับรู้ของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับต่ำ 2 ข้อ ได้แก่ สนับสนุนส่งเสริมการจัดตั้งชมรม สมาคม กลุ่มอาชีพ หรือมูลนิธิเพื่อการศึกษาในโรงเรียน และสนับสนุนให้ความร่วมมือกับศิษย์เก่า หรือสมาคมครูผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนให้ความสนใจต่อชุมชนและหน่วยงานในชุมชนค่อนข้างน้อย และมักไม่ยอมรับข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองนักเรียนหรือชุมชน ซึ่งบางครั้งผู้บริหารโรงเรียนหรือครูประพฤติตนไม่เหมาะสมไม่เอาใจใส่ในการสอนถูกผู้ปกครองตำหนิ ทำให้ผู้บริหารและครูเกิดความไม่พอใจ การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนก็ห่างเหินตามไปด้วยสำหรับด้านหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนนั้นส่วนใหญ่พร้อมที่จะช่วยเหลือโรงเรียนตามที่โรงเรียนร้องขอ แต่เวลาชุมชนมีงานผู้บริหารโรงเรียนหรือครูมักไม่ค่อยให้ความสำคัญที่จะช่วยเหลือ ดังที่ สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534: 108) กล่าวว่า โรงเรียนควรชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนให้ทุกคนรับบทบาทหน้าที่ และเข้าใจหลักการประสานงานในการร่วมกันเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น สำหรับ สินเทา บุญขวัญ (2535: 143) ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารโรงเรียนเป็นแกนนำในเรื่องนี้มีงานประจำมาก นอกจากนิเทศควบคุมกำกับงานในโรงเรียนและประสานงานกับสำนักงาน

การประถมศึกษาอำเภอแล้ว ยังต้องสอนอีกเป็นส่วนมาก การคมนาคมในชนบทก็ไม่สะดวกเท่าที่ควร จึงทำให้โอกาสปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นน้อยลง หรือใช้ทักษะมนุษย์สัมพันธ์ทักษะการประสานงานยังไม่เหมาะสม ส่วนผลการวิเคราะห์ปัญหาการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 2) พบว่าโรงเรียนและหน่วยงานอื่นต่างก็ให้ความร่วมมือตามโอกาสต่าง ๆ พอสมควร แต่ขาดการวางแผนงานร่วมกัน รวมทั้งระบบการจัดเก็บข้อมูล ยังไม่มีประสิทธิภาพ แต่ละหน่วยงานขาดข้อมูลพื้นฐานที่เชื่อถือได้และตรงกัน มีผลทำให้การวางแผนและการปฏิบัติงานตามแผนคลาดเคลื่อนงานจึงไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

นอกจากนี้ ยังพบว่า โรงเรียนบางโรงเรียนยังไม่สามารถจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพบปะกับประชาชนให้กับหน่วยงานของรับและเอกชนได้ เพราะไม่มีความพร้อมในด้านวัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ประกอบกับครูอาจารย์ในโรงเรียน บางคนไม่พยายามปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น โดยเข้าใจว่างานด้านนี้เป็นงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยเฉพาะซึ่งสอดคล้องกับ สุนิตย์ สุวรรณมณี (2524: 109) สรุปว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องประสบกับความไม่พร้อมของหน่วยงาน ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารโรงเรียนจึงบริหารงานท่ามกลางข้อจำกัดของทรัพยากร จากสาเหตุดังกล่าวน่าจะมีส่วนทำให้ระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนยังคงอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดส่วนใหญ่มีประโยชน์มาก สำหรับผู้บริหารที่จะนำไปประยุกต์ใช้ เช่น ผู้บริหารและครูควรปฏิบัติงานให้ประสานสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นให้มาก ๆ ควรยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ บ้าง ควรมีการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน โรงเรียนควรชี้แจงทำความเข้าใจให้บุคลากรในโรงเรียนให้ตระหนักในภารกิจบทบาทหน้าที่ในการที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น พยายามร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ปกครองกับครูและโรงเรียน มิใช่ใช้วิธีหนีปัญหาโดยการตัดความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาต่อไปอย่างไม่จบสิ้นควรดำเนินการขอจัดตั้งงบประมาณหรือวางแผนร่วมกับชุมชนแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการหาทุนจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์อุปกรณ์ที่จำเป็น หรือการก่อสร้างอาคารสถานที่ พร้อมทั้งจะจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพบปะกับประชาชนและหน่วยงานของรัฐและเอกชนได้ ควรริเริ่มส่งเสริมในการจัดตั้งชมรมศิษย์เก่าหรือสมาคม ผู้ปกครองและครูขึ้นในโรงเรียน และให้ชมรมหรือสมาคมดำเนินการได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพสามารถอำนวยความสะดวกแก่

การศึกษาของโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ โดยนำความช่วยเหลือจากชุมชนเข้าสู่โรงเรียนและช่วยให้โรงเรียนดำเนินงานการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดีด้วย เพราะศิษย์เก่าส่วนใหญ่ก็คือส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูลและร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาโรงเรียนอยู่แล้ว ถ้าได้เข้ามาร่วมในชมรมหรือสมาคมด้วยแล้วจะทำให้เกิดความผูกพันที่แน่นแฟ้นและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน ควรจัดตั้งกองทุนมูลนิธิเพื่อนำดอกผลมาใช้ในโรงเรียน ปัจจุบันชุมชนและหน่วยงานเอกชนเริ่มมองเห็นความสำคัญของกองทุน และให้การสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนมูลนิธิให้กับโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งเมื่อได้จัดตั้งเป็นกองทุน หรือมูลนิธิแล้วจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาของนักเรียนอย่างมากภายในอนาคต

3. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้นำชุมชน กับ ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีอยู่สี่ด้าน ได้แก่ การให้บริการแก่ชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน มีการรับรู้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลจากการเปรียบเทียบที่พบว่า การรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของกลุ่มผู้นำชุมชน กับ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ปรากฏว่าแตกต่างกันนั้น น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเกี่ยวกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ การประชุมชี้แจงผู้ปกครอง การทำจุลสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ การพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม การให้บริการทางวิชาการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น การเข้าร่วมกิจกรรมของบุคคลในชุมชนและกิจกรรมของชุมชน การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน การแสวงหาความร่วมมือในด้านแรงงานด้านการเงินและวัสดุอุปกรณ์การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยมีได้ปฏิบัติอย่างจริงจังตามเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเองของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 30) ที่ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่อาจทำงานให้สำเร็จได้โดยลำพังคนเดียวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูอาจารย์ในฐานะผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ และให้กรรมการศึกษาในฐานะสื่อกลางหรือตัวแทนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหรือสนับสนุน

กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งชุดฝึกอบรมนี้ใช้มาถึง 10 ปีแล้วอาจถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับความสนใจจากผู้บริหารเท่าที่ควร

อีกประการหนึ่ง น่าจะเป็นเพราะ ผู้บริหารมักจะเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพียงคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้ทั่วถึง ย่อมเป็นธรรมดาที่จะต้องมีการเลือกปฏิบัติเฉพาะผู้ที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน สำหรับในด้านความรู้พื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนที่แตกต่างกันนั้นย่อมมีผลทำให้การรับรู้แตกต่างกันได้ ซึ่ง พินัส หันนาคินทร์ (2513: 6) เชื่อว่า คนที่ได้รับการศึกษาสูง หรือได้รับการศึกษาโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากกว่าคนที่ได้รับการศึกษาน้อย ปัจจัยที่อาจทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้อีกประการหนึ่ง คือ สภาพแวดล้อมและฐานะความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาในชนบทส่วนมากมีฐานะค่อนข้างยากจน อยู่ในสังคมชนบททั่ว ๆ ไป ส่วนผู้นำชุมชนซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการศึกษา หรือผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือ ยกย่องจากชุมชน ส่วนใหญ่จะมีฐานะค่อนข้างดี คบค้าสมาคมกับคนอีกระดับหนึ่ง และได้รับการประชุมอบรมชี้แจงศึกษาดูงานเปรียบเทียบบ่อย ๆ อาจทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปได้ ดังที่ พิสิฐ พิษณานนท์ (2530: 21) กล่าวว่า มนุษย์แต่ละคนหากมีความสามารถ ความฉลาด เจตคติ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวแตกต่างกันไม่ว่าจะมากหรือน้อย จะทำให้มนุษย์มีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป

ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่ผู้ปกครองนักเรียนกับผู้นำชุมชนมีการรับรู้ไม่แตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการติดต่อสื่อสาร ประกอบกับความพร้อมในการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนาในโรงเรียนต่าง ๆ มีมากขึ้น ทำให้สะดวกในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ปกติธรรมดาโรงเรียนส่วนใหญ่จะต้องเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนต่อนักเรียนเป็นประจำอยู่แล้วในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน และครูประจำชั้นจะย้ายในห้องเรียนอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเผยแพร่ข่าวสารให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนได้ทราบต่อไป หรือถ้าเป็นข่าวสารที่สำคัญโรงเรียนก็จัดเป็นเอกสารอัดสำเนาฝากนักเรียนไปแจกจ่ายผู้ปกครองและผู้นำชุมชนได้ทราบ

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง น่าจะเป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ เพราะเป็นการช่วยแก้ไข ขจัดความขัดแย้ง สร้างความเชื่อถือ ศรัทธาสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนจึงปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านนี้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับ สุภรณ์ ศรีพหล และคณะ (2526: 267) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า โรงเรียนเป็นแหล่งปลูกฝังความรู้ ความคิด นิสสัยใจคอให้แก่เด็ก การดำเนินการใด ๆ ของ

โรงเรียนย่อมที่จะต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชน จะต้องบอกกล่าวให้ประชาชนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นในกิจกรรมบางอย่างที่โรงเรียนกระทำผู้ปกครองที่ไม่รู้ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของโรงเรียน เขาอาจไม่เห็นด้วยและไม่ให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งบางครั้งอาจแสดงตัวต่อต้านการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างชัดเจน การประชาสัมพันธ์จึงถือเป็นความสำคัญที่โรงเรียนจะต้องวางแผนดำเนินการบอกกล่าวแถลงข้อเท็จจริง ความก้าวหน้าหรือกิจการต่าง ๆ ให้ประชาชนรับรู้ เพราะนอกจากจะเป็นการให้ประชาชนร่วมมือร่วมกิจกรรมด้วยแล้ว ยังเป็นการนำชื่อเสียงและภาพพจน์ที่ดีงาม นำศรัทธาเลื่อมใสมาสู่สถาบันโดยตรงอีกด้วย จึงเป็นเหตุที่พอสรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนมีการรับรู้ต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน จากข้อค้นพบโรงเรียนและชุมชนอยู่ห่างไกลกัน คนในชุมชนบางกลุ่มไม่มีบุตรหลานอยู่ในโรงเรียน โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ หลายวิธีอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
2. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน จากข้อค้นพบ โรงเรียนขาดการให้บริการด้านวิชาชีพ ผู้บริหารเลือกให้บริการเฉพาะราย และโรงเรียนขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ชุมชน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับความรู้ในด้านวิชาชีพ สามารถที่จะให้คำแนะนำและบริการให้กับชุมชนได้ และควรพยายามให้บริการแก่ชุมชนด้วยความเสมอภาคกัน
3. ด้านการให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ข้อค้นพบส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีฐานะยากจนติดภาระกิจในการประกอบอาชีพ ผู้บริหารและครูขาดการประสานงานกับชุมชน ตลอดจนความชัดเจนในเรื่องการเงินที่ได้รับจากการบริจาค ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อชุมชนและบุคคลในชุมชนมากขึ้น โดยการประสานงานกับประชาชนอย่างใกล้ชิด ให้ความสนิทสนมจนชุมชนมีความคิดว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของเขาด้วย อีกประการหนึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องของเงิน วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับบริจาคจากชุมชน โดยประกาศหรือแจ้งให้ชุมชนทราบโดยทั่วกัน

4. ด้านการร่วมกิจกรรมชุมชน จากข้อค้นพบ ผู้บริหารโรงเรียนให้เวลาในการร่วมกิจกรรมแก่ชุมชนค่อนข้างน้อย บ้านพักของผู้บริหารโรงเรียนอยู่นอกพื้นที่ และครูได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนค่อนข้างน้อย ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรนำครูนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอและด้วยความจริงใจ และผู้บริหารโรงเรียนควรสละเวลาให้กับการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ได้พักอยู่ในพื้นที่

5. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ข้อค้นพบส่วนใหญ่ ปัญหาอยู่ที่ตัวผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ที่ยังติดต่อประสานสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างน้อยขาดการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะเอกชน ดังนั้นเพื่อความเข้าใจอันดีในการที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนควรยอมรับข้อเสนอแนะและคำแนะนำจากชุมชน โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียนควรเข้าร่วมงานของชุมชนและหน่วยงานอื่นด้วยตนเอง อีกประการหนึ่งควรริเริ่มจัดตั้งชมราชมัชยเก่า หรือกองทุนมูลนิธิเพื่อการศึกษาชั้นในโรงเรียน

6. ด้านอื่น ๆ ทั่วไป จากข้อค้นพบ ผู้บริหารไม่ค่อยอยู่โรงเรียน ครูมาทำงานสาย ปัญหาด้านความประพฤติของผู้บริหารและครู ปัญหานักเรียนขาดระเบียบวินัย การขาดเรียนของนักเรียน การคบเพื่อนและปัญหายาเสพติด ดังนั้น เพื่อประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ต้องสร้างศรัทธา สามัคคี มีความรู้ และสูงานให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชน ปฏิบัติตนให้เป็นอย่างดี เป็นที่ควรแก่การเคารพ ยกย่อง และนับถือ พร้อมทั้งร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นเข้มงวดกวดขันนักเรียนให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในระเบียบวินัยที่ดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคม และเศรษฐกิจ มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก ควรที่จะได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นระยะ ๆ

2. เพื่อให้เกิดมุมมองสำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่กว้างไกลขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ควรที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในระดับเขตการศึกษา หรือระดับประเทศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาอำเภอปากช่อง สำนักงาน “ข้อมูล 10 มิถุนายน 2537” นครราชสีมา
2537 (อัดสำเนา)
- _____ “สรุปการบริการงานโรงเรียนประถมศึกษา” นครราชสีมา 2536 (อัดสำเนา)
- _____ ก่อ สวัสดิพานิชย์ โฉมหน้าใหม่ของการศึกษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ศาสนา 2516
- _____ กิตติมา ปรีดีดีล การบริหารและกรณีศึกษาศึกษา กรุงเทพมหานคร อักษรบัณฑิต 2532
- _____ คง โพธิบัณฑิต “งานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519
- _____ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ครุสภา 2526
- _____ การประถมศึกษา 2526 กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ 2527
- _____ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
เล่มที่ 7 กรุงเทพมหานคร สามเจริญพานิช 2528
- _____ โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร สามเจริญพานิช 2529
- _____ รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับ
ชาวไทยต่างวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ 2530
- _____ กรรมการศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ครุสภา 2531
- _____ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
เล่มที่ 7 กรุงเทพมหานคร รุ่งศิลป์การพิมพ์จำกัด 2532
- _____ คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2536
- _____ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการการประถมศึกษา พ.ศ.2525-2534
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ม.ป.ป.
- _____ สรุปการสัมมนาเรื่อง ปัญหาการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ 2520

- จันทร์ธานี สงวนนาม “งานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518
- จรัส โพธิศิริ สัมมนาปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 นครศรีธรรมราช วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช 2529
- จำรัส นองมาก และวิจิตร ภัคศิริรัตน์ “การบริหารงาน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่ 1-6 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526
- ฉลาด บุตรเนียร “การศึกษาบทบาทที่แท้จริงและบทบาทที่คาดหวัง ในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามทัศนะของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการศึกษาโรงเรียน” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524
- เฉลิม แซ่มซ้าย “งานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคใต้” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519
- เฉลียว ดียืน “นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบัน (พ.ศ.2538)” ประชาศึกษา 45 (สิงหาคม 2538) หน้า 3
- ฉัตรชัย อรุณนันทน์ เอกสารประกอบการสอนความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522
- ชีรวัดณ์ นิเจนตร การศึกษากับการพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ 2528
- ชอบ ภิญญาคง และคณะ รายงานการวิจัยการดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในจังหวัดนราธิวาส นราธิวาส หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส 2526
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ “โรงเรียนชุมชน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนการประถมศึกษา เล่ม 3 หน่วยที่ 11-15 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526
- ณรงค์ แฉ้วพลสง “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 ในทัศนะของครู” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528

- ดาวเรือง รัตนิน “งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา”
 ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518
- ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ “กิจกรรมและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519
- ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ และคณะ การบริหารและการนิเทศการศึกษา สงขลา เทมการพิมพ์
 2530
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล หลักการบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร บริษัท เอส เอ็ม จำกัด
 2525
- _____ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน กรุงเทพมหานคร พี เค พรินติ้ง เฮาส์ 2530
- นาฎเจลิยว สุขมาวงศ์ รายงานการสัมมนาเรื่องการบริหารการศึกษาและประชากรศึกษา
 มหาสารคาม วิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม 2516
- _____ การบริหารการศึกษา การผลิต จิตทัศน์การพิมพ์ 2517
- นิพนธ์ กินาวงศ์ หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา
 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์พิณเศ 2523
- บรรจง ชูสกุลชาติ เอกสารการอบรมเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์อำเภอและกลุ่มโรงเรียน
 กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ 2533
- บุญชม ศรีสะอาด พิมพ์ครั้งที่ 3 การวิจัยเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์บรรณกิจ
 2535
- ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ พิมพ์ครั้งที่ 2 “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
 กับชุมชน” ใน เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 7 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช 2528
- ปรีดา เอื้อตระกูล “งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคกลาง”
 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518
- ประจวบ ต่อตระกูล “บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของครูและ
 ประชาชน” ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519

ประจวบ อินอ้อด “การประชาสัมพันธ์อย่างไรจึงจะได้ผล” พัฒนาชุมชน 26 (มีนาคม 2530)

หน้า 25

ประพันธ์ สุวิหาร และธีระ ฤกษ์เจริญ “การศึกษาบทบาทและหน้าที่ครูใหญ่ของโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าหมวด การศึกษาและครูใหญ่” กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522

พนัส หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช 2513

พรพรรณ พิพิธกุลชัยพล “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน” แนะแนว 37

(กุมภาพันธ์-มีนาคม 2518) หน้า 41-43

พัฒน์ น้อยแสงศรี “บทบาทของครูโรงเรียนชุมชน” วิทยาสาร 21 (พฤศจิกายน 2531) หน้า 25-29

พิตร ทองชั้น “การวางแผนการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล” ใน ประมวลสารชุดวิชาการวิจัย การบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1-4 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช 2536

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และประกอบ คูปรัดน์ โรงเรียนและชุมชน กรุงเทพมหานคร

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธ์พานิช 2527

พิสิฐ พิษณานนท์ การบริหารโรงเรียนกับชุมชน พิมพ์ครั้งที่ 2 นครปฐม มหาวิทยาลัย

ศิลปกร 2530

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ “บทบาทของโรงเรียนต่อชุมชน” ใน เอกสารการสอนวิชาโรงเรียนกับชุมชน

หน่วยที่ 8-15 พิมพ์ครั้งที่ 2 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช 2526

ภิญโญ สาร การบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2514

_____ หลักการบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช 2516

เมธี ปิลันธนานนท์ การบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร พิทักษ์อักษร 2525

รุ่ง แก้วแดง “แนวนโยบายการดำเนินการจัดอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา”

ประชาศึกษา 12 (กันยายน 2527) หน้า 4-12

ละออ แสนศักดิ์ “บทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อชุมชน” ศึกษาศาสตร์ 2

(กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2527) หน้า 72-73

วรรณิ เหล่าสุนทร การศึกษากับการพัฒนาชุมชน สงขลา วิทยาลัยครูสงขลา 2525

- วาสนา อุดมเดช “พฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2528
- วิทยา บุญสม “การบริหารโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521
- วิเชียร อ่อนประเสริฐ “การศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา”
ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2529
- วิรัตน์ ศิริบุรณ “การศึกษาสมรรถภาพในการบริหารของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต
การศึกษา 11” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518
- วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์ การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มิตรสยาม 2522
- วีระชัย ศรีเมือง เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สบข.
นครราชสีมา สำนักพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 11 2537
- ศึกษาธิการ กระทรวง แผนการศึกษาแห่งชาติ 2535 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา 2535
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ การบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร ไทศาลศิลป์ 2523
- สามัญศึกษา กรม คู่มือครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดใหม่ กรุงเทพมหานคร
จงเจริญการพิมพ์ 2522
- สนอง สุวรรณวงศ์ “บทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
ประชาบาล องค์การบริหารจังหวัดสงขลา” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2519
- สมาน แสงมะลิ เอกสารประกอบการประชุมอบรมครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย
ในส่วนภูมิภาค กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ 2513
- การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525

- สมัคร หนูโพโจจน์ “งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดภาคใต้” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518
- สมพร สุทัศนีย์, ม.ร.ว. การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2525
- สวาท หาญกลับ “การศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง”
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2534
- สิรัตน์ สุทธิดารา “การศึกษาการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
ในจังหวัดตรัง” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2529
- สินเทา บุญขวัญ “การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครศรีธรรมราช ตามทัศนะของครูอาจารย์และประธานกรรมการศึกษา”
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2535
- สิริ เทศประสิทธิ์ “บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาในสังคมไทย” เอกสารการสอนชุดวิชา
โรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 8-10 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช 2526
- สุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัย “การศึกษา กับชุมชน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ศึกษา
กับชีวิตและชุมชน หน่วยที่ 1-5 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2523
- _____ องค์การและการจัดองค์การ พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526
- สุนิตย์ สุวรรณณี “การศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส”
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2534
- สุพิชญา ธีระกุล การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พิษณุโลก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2521

- สุภรณ์ ศรีพหล และคนอื่น ๆ “แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 1-7 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526
- สนาน ลิ้มปีเศวตกุล “สมรรถภาพในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 2523
- สุรพล ธีรัตน์พันธ์ การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครู บ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2521
- สุรพันธ์ ยันทอง การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร แพร์พิทยา 2526
- สุวพิศ หกสุวรรณ “การบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร- การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527
- สุวัฒน์ มุทเมธา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์ 2524
- เสริมศักดิ์ วิลาลาภรณ์ “ภาวะผู้นำ” ใน ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร การศึกษา หน่วยที่ 5 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2536
- เสาวณี เสนาสู การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529
- หวน พันธุ์พันธ์ การบริหารโรงเรียน กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์ 2528
- อมรชัย ดันติเมธ “การบริหารงานภายในโรงเรียน” จันทร์เกษม 160 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2524) หน้า 15
- Kindred, Leslie W. School public Relation. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall, 1975.
- Lipham, James N. and James A. Hoeh, Jr. The Principalship : Foundations and Functions. New York: Harper & Row Publishers, 1974.
- Morhhet, Edgar L., Roe L. John and Theodore L. Reller. Educational Organization and Administration. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall, 1982.
- Stoop, Emery and M.L. Rooferty, Jr. Practice and Trends in School Administration. New York: Ginn, 1961.
- Sumption, Merle R. School Community Relation. A New Approach, New York: McGraw - hill, 1966.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายเฉลียว อยู่สีมารักษ์

วุฒิ ค.บ. กศ.ม. (บริหารการศึกษา)

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มดำเนินการองค์กร ก.ค.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

2. นายปกรณ์ ทองเกิด

วุฒิ B.S.E. (Secondary Education)

M.A. (Stanford)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร
กรมการศึกษานอกโรงเรียน

3. นางสาวจุฑามาส ชุ่มเมืองปัก

วุฒิ กศ.บ. ศษ.ม. (บริหารการศึกษา)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ที่ ศธ 1427.130502/174

โรงเรียนวัดมิตรภาพวนาราม สปช
อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30320

10 มีนาคม 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง

ด้วยข้าพเจ้า นายไพฑูรย์ ยาไทย อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดมิตรภาพวนาราม เป็นบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา”

ในการนี้ข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในเขตบริการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง ทั้ง 75 โรงเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดพิจารณาอนุญาตให้ข้าพเจ้าได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว และกรุณามีหนังสือแจ้งให้โรงเรียนต่าง ๆ ทราบด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ไพฑูรย์ ยาไทย

(นายไพฑูรย์ ยาไทย)

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดมิตรภาพวนาราม

โรงเรียนวัดมิตรภาพวนาราม

โทร. 361127

ที่ ศธ 1427.13/675

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง
อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 10120

13 มีนาคม 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดมิตรภาพวนาราม

ตามหนังสือที่อ้างถึงโรงเรียนได้ขออนุญาตให้ นายไพฑูรย์ ยาไทย บัณฑิตศึกษา
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ในเขตบริการของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง ทั้ง 75 โรงเรียน นั้น สำนักงานการประถม-
ศึกษา อำเภอปากช่อง พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ดำเนินการได้

อนึ่ง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง ได้มีหนังสือขอความร่วมมือแจ้ง
ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง ทั้ง 75 โรงเรียน
เพื่อให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ณรงค์ บุษยะมา

(นายณรงค์ บุษยะมา)

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง

หน่วยศึกษานิเทศก์

โทร. 312057

ที่ ศธ 1427.13/676

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง
อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 10120

13 มีนาคม 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง ทุกโรงเรียน

ด้วย นายไพฑูรย์ ยาไทย อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดมิตรภาพวนาราม กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช และกำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” โดยขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ในเขตบริการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง ทั้ง 75 โรงเรียน นั้น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่องได้พิจารณาอนุญาตแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

ณรงค์ นุชยะมา

(นายณรงค์ นุชยะมา)

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง

หน่วยศึกษานิเทศก์

โทร. 312057

ภาคผนวก ค

ตารางค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t - test

ตารางผนวกที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ด้านการประชาสัมพันธ์
โรงเรียน

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน		t-test
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1.	จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือ ประชาชนเพื่อชี้แจงนโยบาย หรือความ ก้าวหน้าขอโรงเรียน	3.05	0.98	3.21	1.08	1.63
2.	จัดทำเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับ การปฏิบัติงานขอโรงเรียนออกเผยแพร่	2.63	1.00	2.74	1.10	1.13
3.	จัดให้มีป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ขอโรงเรียน	2.69	0.90	2.83	1.05	1.52
4.	จัดคณะครูคอยต้อนรับให้คำแนะนำ และ อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อกับทาง โรงเรียน	3.28	0.94	3.43	1.11	1.56
5.	ผู้บริหารโรงเรียนออกมาพบปะเยี่ยมเยียน ผู้ปกครอง หรือประชาชนในเขตบริการ ตามโอกาสที่เหมาะสม	2.84	1.3	2.93	1.11	0.87
6.	สนับสนุนให้ครูประจำชั้น ออกไปพบปะ ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชน	2.85	0.93	3.01	1.12	1.07
7.	ดำเนินการเผยแพร่เกียรติประวัติที่ดีเด่น ขอโรงเรียน ครู และโรงเรียน เพื่อให้ ประชาชนได้รับทราบ	3.09	0.95	3.18	1.11	0.89
8.	สนับสนุนให้คณะกรรมการศึกษา ได้แสดง บทบาทเป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	2.99	1.02	3.03	1.15	0.44
9.	ให้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการส่งเอกสาร ข่าวสารขอทางราชการไปสู่ชุมชน	3.25	1.01	3.46	1.14	2.07
รวมเฉลี่ย		2.96	0.64	3.09	0.83	1.84

ตารางผนวกที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ด้านการให้บริการชุมชน

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน		t-test
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1.	จัดบริการห้องสมุดให้แก่ประชาชนในชุมชน	2.46	1.09	2.60	1.15	1.30
2.	จัดให้มีการให้คำปรึกษา แนะนำด้าน วิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน	2.23	1.00	2.39	1.11	1.61
3.	จัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพแก่ ประชาชนในชุมชน	2.01	0.94	2.12	1.04	1.61
4.	มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ หรือปรึกษา หารือในการจัดกิจกรรมของชุมชน	2.93	0.93	2.95	1.07	0.23
5.	จัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิง และพักผ่อน หย่อนใจแก่ประชาชนในชุมชน	2.54	0.96	2.84	1.07	3.17
6.	อนุญาตให้ชุมชน หรือบุคคลในชุมชนใช้ อาคารสถานที่ของโรงเรียน	3.47	1.00	3.53	1.07	0.62
7.	อนุญาตให้ชุมชน หรือบุคคลในชุมชนได้ยืม เครื่องมือเครื่องใช้ของโรงเรียน ตามความ จำเป็น	3.29	0.96	3.38	1.13	0.90
8.	จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ สำหรับประชาชน หรือจัดสนามเด็กเล่นได้ บริการแก่เด็กในชุมชน	3.21	0.93	3.43	1.08	2.35
9.	อนุญาตให้ประชาชนได้เข้าไปใช้สนามกีฬา ของโรงเรียน ในช่วงเวลาที่ไม่มีการเรียน การสอน	3.52	1.00	3.81	0.99	3.10
10.	นำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ แก่การดำรงชีวิต มาเผยแพร่ให้แก่ชุมชน	2.50	0.94	2.68	1.13	1.81
11.	ให้ความช่วยเหลือครอบครัวนักเรียน หรือ บุคคลอื่น ๆ ในชุมชน ในภาวะต่าง ๆ ที่ควร ช่วยเหลือ	3.05	0.98	3.01	1.08	0.36
	รวมเฉลี่ย	2.84	0.61	2.95	0.76	2.15

ตารางผนวกที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ด้านการร่วมกิจกรรม

ของชุมชน

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน		t-test
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1.	ผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมงานของบุคคล หรือหน่วยงานในชุมชน ตามวาระอันสมควร	3.19	0.98	3.39	1.05	2.10
2.	ผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเพณี ท้องถิ่น ที่จัดขึ้นในชุมชน	3.17	0.99	3.36	1.15	1.93
3.	สนับสนุนให้ครู และนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม วันสำคัญของชุมชน ที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	3.42	0.96	3.65	1.07	2.40
4.	สนับสนุนให้ครูอาจารย์ เข้าร่วมกิจกรรม ของชุมชนตามความเหมาะสม	3.09	0.93	3.29	1.07	2.01
5.	ผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมประชุมปรึกษา หารือด้วยตนเองในการประชุมของชุมชน	3.01	0.97	3.14	1.12	1.23
6.	ให้ความร่วมมือในการจัดการแข่งขันกีฬา ที่ประชาชนจัดขึ้นในชุมชน	3.27	1.02	3.48	1.16	2.00
7.	ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เป็นสาธารณ ประโยชน์ เช่น การพัฒนาท้องถิ่น การป้องกันกำจัดสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ	2.79	1.0	3.05	1.11	2.64
8.	ให้ความร่วมมือในการวางมาตรการรักษา ความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนในชุมชน	2.65	1.00	2.86	1.13	2.01
รวมเฉลี่ย		3.07	0.70	3.28	0.88	2.68

ตารางผนวกที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ด้านการเสริมสร้าง
ความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน		t-test
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1.	จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพบปะกับ ประชาชนให้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน	2.95	0.96	3.05	1.09	1.20
2.	จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของข่าวสาร ให้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน	3.00	0.95	3.17	10.9	1.68
3.	จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและหน่วยของรัฐ ในท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน	3.09	0.97	3.17	1.14	1.54
4.	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการจัดหาทุน การศึกษาให้แก่นักเรียนในโรงเรียน	2.98	1.02	3.14	1.14	1.54
5.	จัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การประกวด การแข่งขันตอบปัญหา ชิงทุน การแข่งขันกีฬา	3.07	1.04	3.29	1.14	2.19
6.	สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งชมรม สมาคม กลุ่มอาชีพหรือมูลนิธิเพื่อการศึกษา ขึ้นใน โรงเรียน	2.29	1.00	2.53	1.13	2.36
7.	สนับสนุนให้ความร่วมมือกับศิษย์เก่า หรือ สมาคมครู ผู้ปกครอง ในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน	2.34	1.01	2.74	1.07	3.99
8.	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการจัดบริการ ด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนในโรงเรียน	3.20	1.00	3.40	1.06	2.02
9.	ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการเพิ่ม พูนความรู้ที่จะพัฒนาชีวิตของประชาชนใน ชุมชน	2.68	1.02	2.88	1.04	2.03
รวมเฉลี่ย		2.85	0.68	3.04	0.83	2.74

ตารางผนวกที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test รวมทั้ง 5 ด้าน

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ผู้นำชุมชน		ผู้ปกครองนักเรียน		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	2.96	0.64	3.09	0.83	1.84
การให้บริการแก่ชุมชน	2.84	0.61	2.98	0.76	2.35
การร่วมกิจกรรมของชุมชน	3.07	0.70	3.28	0.76	2.68
การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	3.06	0.70	3.22	0.86	2.17
การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และ หน่วยงานอื่น	2.85	0.68	3.04	0.83	2.74
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	2.94	0.56	3.11	0.76	2.59

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตาม การรับรู้ของผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและสำนักงานการศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา

คำชี้แจง

1. ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและ ผู้ปกครองนักเรียน
2. แบบสอบถามทั้งหมดมี 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นแบบสอบถามการรับรู้ของท่านเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ภายใต้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การร่วมกิจกรรมชุมชน การให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น (การรับรู้ของท่าน หมายถึง สิ่งที่ท่านได้พบ สิ่งที่ท่านได้เห็นเป็นที่ประจักษ์ เกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน)
 - ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนและข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. คำตอบแบบสอบถาม และความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม ฉะนั้นจึงไม่มีผลกระทบต่อท่าน และหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

ตอนที่ 1
ข้อมูลเบื้องต้น

คำชี้แจง		สำหรับผู้วิจัย
	โปรดเขียนเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หรือ เติมคำในช่องว่าง.....ให้ตรงตามความเป็นจริง	☐ ☐ ☐ 1-3
	1. สถานภาพของท่าน ☐ ผู้ปกครองนักเรียน ☐ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ (ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการศึกษา) ☐ ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ (ได้แก่ บุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือของ คนในหมู่บ้าน หรือชุมชนนั้น ๆ	☐ 4
	2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	☐ 5
	3. อายุ.....ปี	☐ ☐ 6-7
	4. การศึกษาสูงสุด ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา ☐ สูงกว่ามัธยมศึกษา	☐ 8
	5. อาชีพหลัก ☐ เกษตร ☐ รับราชการ ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ ค้าขาย ☐ รับจ้าง ☐ ลูกจ้างสถานประกอบการ (เช่น โรงงาน) ☐ อื่น ๆ ระบุ.....	☐ 9

ตอนที่ 2								
บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
คำชี้แจง								
กรุณาอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ตามที่ผู้บริหารโรงเรียนในชุมชนของงานปฏิบัติ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้								
	มากที่สุด	หมายถึง	มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ					
	มาก	หมายถึง	มีการปฏิบัติค่อนข้างบ่อย					
	ปานกลาง	หมายถึง	มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง					
	น้อย	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยครั้ง					
	น้อยที่สุด	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยครั้งมาก หรือไม่ได้ปฏิบัติเลย					
ตัวอย่าง								
			ระดับการปฏิบัติ				สำหรับ	
ข้อที่	บทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ผู้วิจัย
1	จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสนิทสนม และความสามัคคีให้เกิดขึ้นระหว่างครู ศิษย์เก่า และชุมชน		☒					
2	จัดให้มีการอบรมด้านวิชาชีพ หรือจัดตั้งกลุ่มสนใจให้แก่คนในชุมชน						☒	
จากตัวอย่าง ข้อที่ 1. แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนในชุมชนของท่าน ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสนิทสนม และสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นระหว่างครู ศิษย์เก่า และบุคคลในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ								
ส่วนข้อที่ 2. แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนในชุมชนของท่าน ไม่เคยดำเนินงานเรื่องการจัดการศึกษาอบรมด้านวิชาชีพ หรือการจัดตั้งกลุ่มสนใจให้แก่คนคนในชุมชนเลย หรือเคยจัดก็น้อยมาก								
ในหน้าถัดไปมีข้อความแบบสอบถามที่จะให้ท่านตอบจำนวน 44 ข้อ								
ขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ และขอได้รับความขอบพระคุณเป็นอย่างสูงจากผู้วิจัย								

ข้อที่	บทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
10.	การให้บริการแก่ชุมชน จัดบริการห้องสมุดให้แก่ประชาชนในชุมชน						☐ 19
11.	จัดให้มีการให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาชีพแก่ ประชาชนในชุมชน						☐ 20
12.	จัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพแก่ประชาชน ในชุมชน						☐ 21
13.	มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ หรือปรึกษาหารือ ในการจัดกิจกรรมของชุมชน						☐ 22
14.	จัดให้มีกิจกรรมเพื่อความบันเทิง และพักผ่อน หย่อนใจแก่ประชาชนในชุมชน						☐ 23
15.	อนุญาตให้ชุมชน หรือบุคคลในชุมชนใช้อาคาร สถานที่ของโรงเรียน						☐ 24
16.	อนุญาตให้ชุมชน หรือบุคคลในชุมชนได้ยืม เครื่องมือเครื่องใช้ของโรงเรียน ตามความจำเป็น						☐ 25
17.	จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ สำหรับประชาชน หรือจัดสนามเด็กเล่นไว้บริการ แก่เด็กในชุมชน						☐ 26
18.	อนุญาตให้ประชาชนได้เข้าไปใช้สนามกีฬาของ โรงเรียนในช่วงเวลาที่ไม่มีการเรียนการสอน						☐ 27
19.	นำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ การดำรงชีวิต มาเผยแพร่ให้แก่ชุมชน						☐ 28
20.	ให้ความช่วยเหลือครอบครัวนักเรียน หรือบุคคล อื่น ๆ ในชุมชน ในภาวะต่าง ๆ ที่ควรช่วยเหลือ						☐ 29

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	
คำชี้แจง ท่านพบปัญหาหรือมีข้อคิดเห็น พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในชุมชนของท่าน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โปรดระบุปัญหา พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข	
บทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ	ปัญหา / ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	ปัญหา

	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
2. การให้บริการแก่ชุมชน	ปัญหา

	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน	ปัญหา

	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

บทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ	ปัญหา / ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ
4. การให้ชุมชนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	<p>ปัญหา</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ</p> <p>-----</p> <p>-----</p>
5. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น	<p>ปัญหา</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ</p> <p>-----</p> <p>-----</p>
6. อื่น ๆ (ถ้ามี)	<p>ปัญหา</p> <p>-----</p> <p>-----</p> <p>ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ</p> <p>-----</p> <p>-----</p>

ประวัติผู้วิจัย

นายไพฑูรย์ ยาไทย เกิดเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2486 ที่ตำบลบางหลวง อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำเร็จการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2502 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ปีการศึกษา 2504 โรงเรียนฝึกหัดครูพระนครศรีอยุธยา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ปีการศึกษา 2506 วิทยาลัยครูสวนสุนันทา ครุศาสตร์บัณฑิต ปีการศึกษา 2523 วิทยาลัยครูนครราชสีมา เริ่มรับราชการครู เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2511 ที่โรงเรียนวัดมิตรภาพวนาราม จนถึงปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัดมิตรภาพวนาราม สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา

T